

STAN SANITARNY

POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO

w 2020 roku

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
w ZAWIERCIU

Spis treści

I.	OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ	4.
II.	STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	14.
III.	JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA.....	28
.		
IV.	STAN SANITARNY OBIEKTÓW KOMUNALNYCH I UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ.....	36.
V.	OCENA OBIEKTÓW NAUCZANIA I WYCHOWANIA DZIECI I MŁODZIEŻY	41.
VI.	WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY	44.
VII.	ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	48.
VIII.	DZIAŁANIA W ZAKRESIE PROMOCJI ZDROWIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.....	56.

Sytuacja demograficzna powiatu zawierciańskiego w 2020 roku

(dane liczbowe z GUS, stan na dzień 30.06.2020 roku)

Powierzchnia powiatu zawierciańskiego – **1 003 km²**

Powiat zawierciański zajmuje 8,16% powierzchni województwa śląskiego.

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim – **117 137**

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim stanowi 2,6% ludności województwa śląskiego

Liczba ludności w województwie śląskim – **4 508 078**

Liczba ludności w Polsce – **38 354 173**

W skład powiatu zawierciańskiego wchodzi **10 gmin**:

Ludność

2 gminy miejskie:	Miasto Zawiercie	48 934
	Miasto Poręba	8 451
4 gminy miejsko-wiejskie:	Gmina Łazy	15 873
	Miasto	6 776
	Wieś	9 097
	Gmina Ogrodzieniec	9 046
	Miasto	4 256
	Wieś	4 790
	Gmina Pilica	8 529
	Miasto	1 912
	Wieś	6 617
	Gmina Szczekociny	7 621
	Miasto	3 578
	Wieś	4 043
4 gminy wiejskie:	Irządze	2 583
	Kroczyce	6 289
	Włodowice	5 232
	Żarnowiec	4 579
Liczba dzieci do lat 2 w Polsce:		739 578
Liczba dzieci do lat 2 w woj. śląskim:		79 816
Liczba dzieci do lat 2 w powiecie zawierciańskim:		1 677

I. Ocena sytuacji epidemiologicznej

1.1 Wstęp

Celem prowadzonego nadzoru epidemiologicznego w powiecie zawierciańskim jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wczesne wykrywanie zagrożeń w celu ich skutecznego zwalczania.

Ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2020 r., poz. 1845 ze zm.) nakłada na lekarzy obowiązek zgłaszania 59 zakażeń i chorób zakaźnych, a na Państwową Inspekcję Sanitarną obowiązek ich rejestracji.

W 2020 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Zawierciu, zgłoszono 4731 przypadków chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu, w tym 3795 zakażeń COVID-19, 696 przypadków podejrzeń i zachorowań na grypę. W analogicznym okresie roku ubiegłego zgłoszono 1838 przypadków chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu, w tym 899 przypadków podejrzeń i zachorowań na grypę.

Ocenę sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie zawierciańskim w 2020 roku sporządzono na podstawie danych pochodzących z meldunku „Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w Polsce” od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. NIZP-PZH, danych uzyskanych z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach oraz prowadzonego nadzoru epidemiologicznego (dochodzenia epidemiologiczne, formularze zgłoszeń zachorowań, sprawozdania, raporty).

Należy zaznaczyć, że dane są w trakcie weryfikacji i mogą ulec nieznacznym zmianom. Użyty w opracowaniu termin wskaźnik zapadalności to liczba przypadków zachorowań na 100 000 mieszkańców w odniesieniu do ogólnej populacji.

Zapadalność na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w roku 2020 została przedstawiona w tabeli nr 1.

1.2 Sytuacja epidemiologiczna w zakresie wybranych chorób zakaźnych

Sytuacja epidemiologiczna w powiecie zawierciańskim od marca 2020 roku została zdominowana epidemicznym występowaniem zachorowań na Covid-19. Od 14 marca 2020 roku na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej ogłoszono stan zagrożenia epidemicznego w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.

COVID -19

W powiecie zawierciańskim pierwszy przypadek zachorowania na Covid-19 odnotowano w marcu i był to przypadek zawleczony. Początek epidemicznego wzrostu zachorowań odnotowano w kwietniu – 95 zachorowań, szczytowy okres zachorowań zarejestrowano w listopadzie - 1986 zakażeń.

Do 23 października 2020 roku PPIS w Zawierciu nałożył obowiązek odbycia obowiązkowej kwarantanny, na podstawie decyzji, na 2203 osoby. Od 24 października w związku z wejściem w życie Rozporządzenia Rady Ministrów, zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, w przypadku objęcia osoby kwarantanną z powodu narażenia na chorobę wywołaną wirusem SARS-CoV-2, decyzji organu inspekcji sanitarnej nie wydaje się, a informację o tym umieszcza się w systemie teleinformatycznym.

Sytuacja epidemiologiczna COVID-19 w 2020 roku- stan na dzień 31.12.2020 r.:

Liczba osób z potwierdzonym zakażeniem w powiecie zawierciańskim: 3795

Liczba osób objętych kwarantanną: 14670

Liczba osób objętych nadzorem epidemiologicznym: 2905

Liczba osób, które wyzdrowiały: 3539

Liczba osób, które zmarły: 92

Zarejestrowano 33 ogniska epidemiczne COVID-19, w tym 11 ognisk zakażeń w Szpitalu Powiatowym w Zawierciu, 3 w szkołach, 2 w domu pomocy społecznej, 1 w domu seniora, 16 w urzędach, instytucjach publicznych i zakładach pracy.

Salmonelozы – zatrucie pokarmowe odnotowano 3 przypadki zatruc pokarmowych wywołanych pałeczkami Salmonella. W analogicznym okresie roku ubiegłego odnotowano 17 przypadków.

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe i zatrucia pokarmowe - w powiecie zawierciańskim w analizowanym okresie odnotowano 3 przypadki, (2019r. – 30). W 2 przypadkach zakażenie

wywołane przez *Clostridium difficile*, w 1 przypadku czynnik etiologiczny nie został określony.

Biegunki i zapalenia żołądkowo jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu – od stycznia do końca 2020 roku odnotowano 7 przypadków zachorowań, (2019r.- 37).

Płonica (szkarlatyna) - w analizowanym okresie odnotowano 2 zachorowania (2019r. – 5).

Choroba wywołana przez *Streptococcus pyogenes* – róża – od stycznia do końca 2020 r. odnotowano 5 przypadków zachorowań (2019r. – 21).

Borelioza z Lyme – w powiecie zawierciańskim zgłoszono 39 zachorowań, w tym samym okresie roku ubiegłego zarejestrowano 92 przypadków.

Styczność i narażenie na wściekliczę / potrzeba szczepień - od stycznia do końca 2020 r. rozpoczęto szczepienia u 8 osób w związku ze stycznością i narażeniem na wściekliczę (2019r. – 14 osób).

Wirusowe zapalenia wątroby typu A – w analizowanym okresie na terenie powiatu zawierciańskiego zarejestrowano 2 przypadki zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu A. W analogicznym okresie ubiegłego roku odnotowano 4 zachorowania.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C – do końca 2020 roku odnotowano 2 przypadki zachorowania na wzv typu C, w roku 2019 (8 przypadków). Wszystkie przypadki zachorowań miały postać przewlekłą.

Świnka (nagminne zapalenie przyusznic) - odnotowano 1 przypadek zachorowania analogicznie do ubiegłego roku. Przypadek rozpoznano u 14 letniego dziecka na podstawie objawów klinicznych, dziecko było szczepione zgodnie z PSO.

Grypa - od stycznia 2020 łącznie odnotowano 696 przypadków podejrzeń i zachorowań na gripę, mniej niż w analogicznym okresie roku 2019 (899 przypadków). Skuteczną i bezpieczną metodą profilaktyki grypy jest dostępna na rynku szczepionka, w powiecie zawierciańskim w 2020 roku zaszczepiło się 1844 mieszkańców.

Gruźlica - w powiecie zawierciańskim do końca 2020 r. zarejestrowano 6 przypadków zachorowań (w analogicznym okresie roku ubiegłego - 13 przypadków). Nie odnotowano zachorowań osób ze styczności.

Wirusowe zakażenia jelitowe ogółem – liczba zachorowań w analizowanym okresie - 18, w tym samym czasie 2019 r. - 58. Zachorowania wywołane w 8 przypadkach przez rotawirusy, 1- norowirus, 6 – inne określone, 3 - nieokreślone.

Neuroinfekcje – w 2020 roku, w powiecie zawierciańskim odnotowano 1 przypadek zapalenia opon mózgowych – inne i nieokreślone. W analogicznym okresie ubiegłego roku odnotowano 6 przypadków neuroinfekcji.

Ospa wietrzna - w roku 2020 odnotowano 124 przypadki zachorowań, w roku ubiegłym 535. Wszystkie osoby, które zachorowały na ospę wietrzną nie były szczepione przeciwko tej chorobie.

AIDS i nowo wykryte zakażenia HIV

Gromadzenie, weryfikacja, analiza i upowszechnianie informacji o zakażeniach ludzkim wirusem niedoboru odporności (HIV) i zespołu nabytego niedoboru odporności AIDS należy do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. W powiecie zawierciańskim, w analizowanym okresie odnotowano 1 przypadek nowo wykrytych zakażeń HIV. W analogicznym okresie roku ubiegłego odnotowano 3 przypadki.

Tabela 1. Analiza zachorowań na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w 2020 roku

Lp	Jednostka chorobowa (symbole wg. „Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych” ICD - 10)		Powiat zawierciański		Województwo śląskie		Polska	
			A	B	A	B	A	B
1	Salmonelloza - zatrucie pokarmowe (A02.0)		3	2,5	480	10,6	5270	13,73
2	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	wywołane przez Clostridium difficile (A04.7)	2	1,7	1396	31,1	10047	26,17
4	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe - nieokreślone (A05.9)		1	0,8	23	0,5	68	0,18
5	Wirusowe zakażenia jelitowe	wywołane przez rotawirusy (A08.0)	8	6,8	619	13,7	5962	15,53
6		wywołane przez norowirusy (A08.1)	1	0,8	91	2,0	1485	3,87
7		inne określone (A08.2-3)	6	5,1	286	6,3	1865	4,86
8		nieokreślone (A08.4)	3	2,5	517	11,5	5074	13,22
9	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu – ogółem (A09)	ogółem	7	5,9	2313	51,3	25857	67,36
10	Biegunki u dzieci do lat 2 (A04, A05, A08, A09) *		13	77,5*	1764	221,0*	14211	192,1*
12	Płonica /szkarlatyna/ (A38)		2	1,7	1012	22,4	7639	19,90
14	Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes, inwazyjna - róża (A46)		5	4,2	607	13,5	3028	7,89
15	Borelioza z Lyme (A69.2)		39	33,2	1361	30,2	12628	32,8
16	Styczność i narażenie na wściekliczę/potrzeba szczepień (Z20.3/Z24.2;Z28)		8	6,8	343	7,6	4277	11,14
20	Ospa wietrzna (B01)		124	105,8	10938	242,6	71392	185,98
22	Wirusowe	typu A (B15.9)	2	1,7	13	0,3	109	0,28
24	zapalenie	typu C – przewlekłe i BNO (B18.2)	2	1,7	83	1,8	929	2,42
25	Nowowykryte zakażenia HIV (Z21)		1	0,8	49	1,1	934	2,43
26	Świnka /nagminne zapalenie przyusznic/ (B26)		1	0,8	71	1,6	577	1,50
27	Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone (G03)		1	0,8	25	0,6	258	0,67
28	Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)		3795	3239,7	146970	3260,1	12556	3271,0
29	Gruźlica (A15-A19)		6	5,1				

A - Liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B - Wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/ 100 tys. ludności)

B*- Wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania/10 tys. dzieci do lat 2)

2. Nadzór sanitarny nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą

Na terenie powiatu zawierciańskiego w 2020 r. pod nadzorem sanitarnym znajdowało 215 podmiotów działalności leczniczej.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą w 2020 przeprowadzono 39 kontroli. W 1 obiekcie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przechowywania sterylnego sprzętu medycznego. W wyniku stwierdzonych uchybień wydano 1 decyzję płaćniczą. Z uwagi na ustanowione nakazy i zakazy mające na celu ograniczenie transmisji wirusa SARS-CoV-2 i dalsze rozprzestrzenianie się choroby, od marca 2020r. zawieszony został bieżący nadzór sanitarny nad placówkami opieki zdrowotnej.

3. Szczepienia ochronne

Obowiązek poddawania się szczepieniom ma charakter powszechny i podlegają mu osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres dłuższy niż 3 miesiące.

Obowiązkiem szczepień ochronnych objętych jest 13 chorób zakaźnych, są to: błonica, gruźlica, inwazyjne zakażenie *Haemophilus influenzae* typu b, inwazyjne zakażenia *Streptococcus pneumoniae*, krztusiec, nagminne zakażenie przyusznic (świnka), odra, ospa wietrzna, ostre nagminne porażenie dziecięce (poliomyelitis), różyczka, tężec, wirusowe zapalenie wątroby typu B oraz wścieklizna. W odniesieniu do każdej z tych chorób określono osoby lub grupy osób obowiązane do poddawania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym oraz wiek i inne okoliczności stanowiące przesłankę do nałożenia obowiązku szczepień ochronnych na te osoby. Uzupełnieniem ww. regulacji prawnych jest ogłaszany corocznie przez Głównego Inspektora Sanitarnego w drodze komunikatu Program Szczepień Ochronnych przeznaczony dla lekarzy i pielęgniarek będących realizatorami obowiązkowych szczepień ochronnych.

Na terenie powiatu zawierciańskiego obowiązkowe szczepienia ochronne wykonywano w 40 punktach szczepień nadzorowanych przez PPIS w Zawierciu.

Populacja objęta obowiązkowym Programem Szczepień Ochronnych w roku 2020 liczyła 19 560 dzieci i młodzieży.

Na podstawie posiadanych danych od świadczeniodawców – rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych – dokonano analizy stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży w powiecie zawierciańskim w 2020 r. Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo. Poziom zaszczepienia dzieci w poszczególnych rocznikach jest zbliżony do poziomu zaszczepienia dzieci w roku 2019.

W ramach nadzoru nad szczepieniami w 2020 r. przeprowadzono 13 kontroli w zakresie szczepień ochronnych. Ze względu na sytuację epidemiologiczną od marca 2020 zawieszono wykonywanie kontroli sanitarnych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia, z dnia 21 grudnia 2010 roku, w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania, do PSSE w Zawierciu zgłoszono 1 poważny niepożądany odczyn poszczepienny po podaniu szczepionki p/pneumokokom. Dziecko nie wymagało hospitalizacji, nastąpił pełny powrót do zdrowia.

Poza obowiązkowym kalendarzem szczepień ochronnych istotną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych odgrywają tzw. szczepienia zalecane. W roku 2020 ww. preparatami zaszczepiło się 3340 osób, spośród których najliczniejszą grupę stanowiły osoby zaszczepione przeciwko grypie - 1844 osób oraz osoby zaszczepione przeciwko WZW B - 450 osób.

Problem stanowią osoby uchylające się od obowiązku szczepień ochronnych. Na koniec 2019 roku liczba opiekunów prawnych, którzy nie poddali szczepieniom dzieci wynosiła 159 osób, na koniec roku 2020 od obowiązku uchylało się 158 osób.

Jako osoby uchylające się od obowiązku szczepień ochronnych wykazano wyłącznie te osoby, które zobowiązane do poddania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym zostały zgłoszone przez lekarzy, jako osoby uchylające się spełniając jednocześnie 4 kryteria:

- zostały powiadomione przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej o konieczności poddania się obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu w określonym terminie,
- nie zgłosiły się do lekarza w celu przeprowadzenia badania kwalifikacyjnego do szczepienia i do samego szczepienia,
- nie przedstawiły zaświadczenia o wcześniejszym poddaniu się szczepieniu w ramach szczepień zalecanych,
- nie stwierdzono u nich przeciwwskazań zdrowotnych do szczepień lub wskazań do czasowego odroczenia ich przeprowadzenia.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu, jako organ administracji publicznej sprawujący nadzór nad realizacją szczepień ochronnych, jest uprawniony

do żądania w drodze egzekucji administracyjnej wykonania obowiązku szczepień. Organem egzekucyjnym właściwym w sprawie prowadzenia egzekucji obowiązku szczepień jest wojewoda, do którego kierowane są wnioski. Skierowanie wniosku do wojewody o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień jest poprzedzone wystosowaniem do osoby uchylającej się upomnienia zawierającego wezwanie do wykonania obowiązku szczepień ochronnych z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej, następnie sporządzeniem tzw. tytułu wykonawczego. Prowadzone działania propagujące wiedzę o znaczeniu szczepień w zapobieganiu chorobom zakaźnym przekonały 25 opiekunów, którzy uchylali się od obowiązku szczepień, do poddania się szczepieniom. Jednocześnie w roku 2020 do PSSE w Zawierciu, przez świadczeniodawców, zostały zgłoszone 24 nowe osoby uchylające się od szczepień. Ponadto należy podkreślić, iż wśród liczby wykazanych osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych są również osoby, które były wykazane w latach poprzednich i nadal nie dopełniły tego obowiązku.

Reasumując w powiecie zawierciańskim dotychczas nie odnotowano znaczącego spadku uodpornienia przeciw chorobom zakaźnym i poziom wyszczepialności należy uznać za zadawalający. Niemniej, należy obserwować i rzetelnie monitorować sytuację dot. niedopełniania obowiązku szczepień, bowiem ma to istotny wpływ na osiągnięcie odporności zbiorowskiej w populacji. Wymaga to szczególnego zaangażowania i mobilizacji wszystkich jednostek biorących udział w realizacji Programu Szczepień Ochronnych.

4. Dopalacze

Z uwagi na zagrożenia stwarzane przez środki zastępcze, tzw. „dopalacze”, prowadzone jest raportowanie podejrzeń zatruc/zatruc środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi. W 2020 roku do PSSE w Zawierciu nie zgłoszono przypadków podejrzeń zatruc/zatruc dopalaczami i nowymi substancjami psychoaktywnymi.

5. E- papierosy

Aerozol z e-papierosa to mieszanina szeregu różnych substancji chemicznych. Wśród substancji obecnych w aerozolu z e-papierosa, zidentyfikowano m.in.: acetaldehyd, formaldehyd, akroleinę, propanal, nikotynę, aceton, o-metyl-benzaldehyd, karcinogenne nitrozaminy. Użycie e-papierosa powoduje emisję pyłu zawieszonego (PM2.5) oraz najdrobniejszych cząstek (UFPs), których stężenie wzrasta w powietrzu otaczającym e- palacza. W związku z coraz częściej pojawiającymi się doniesieniami raportującymi przypadki osób, u których wystąpiły problemy z oddychaniem na skutek używania e-papierosów PSSE w Zawierciu monitorowała częstość występowania uszkodzenia płuc oraz

ostrej niewydolności oddechowej. W 2020 roku nie odnotowano uszkodzenia płuc spowodowanego użyciem e-papierosów.

6. Wnioski

- Sytuacja epidemiologiczna w powiecie zawierciańskim od marca 2020 roku była zdominowana epidemicznym występowaniem zachorowań/zakażeń COVID-19. W przypadku pozostałych chorób odnotowano znaczący spadek zachorowań.
- Przyczyn spadku zachorowań można upatrywać w trwającej pandemii która ograniczyła wizyty u lekarzy, jak również wprowadzonym środkiem ostrożności: dystans społeczny, mycie rąk, zamknięcie szkół i sklepów, izolacja, co mogło skutkować odnotowaniem mniejszej ilości zachorowań niż w roku ubiegłym
- Czynnikiem etiologicznym odpowiedzialnym za największą liczbę zachorowań/zakażeń były wirus SARS-CoV-2 – 3795 przypadków oraz grypa (696 przypadków podejrzeń i zachorowań na grypę).
- Pomimo, iż szczepienia przeciwko grypie są bezpieczną i skuteczną metodą profilaktyki i mogą stymulować system immunologiczny przeciwko innym drobnoustrojom, poziom zabezpieczenia społeczeństwa powiatu zawierciańskiego przeciw grypie sezonowej jest nadal niedostateczny (ok. 1,6% populacji powiatu), w roku ubiegłym (1,4%), co nadal stanowi tylko symboliczny procent ogółu ludności.
- W roku 2020 przeciwko inwazyjnemu zakażeniu Streptococcus Pneumoniae zaszczepiły się w powiecie zawierciańskim 163 osoby powyżej 30 roku życia. Szczepionki przeciwko pneumokokom są stosowane u dzieci od 6 tyg. życia, młodzieży i dorosłych. Chronią przed zapaleniem opon mózgowo-rdzeniowych, sepsą, bakteriecią, zapaleniem płuc oraz zapaleniem ucha. Szczepienia dla dzieci urodzonych po 31 grudnia 2016 r. są obowiązkowe i refundowane, natomiast osobom dorosłym w wieku powyżej 55 lat zaleca się szczepienie przeciwko pneumokokom. Szczepienie to chroni głównie dorosłych powyżej 65 lat przed zapaleniem płuc oraz IChP, w szczególności chorych z przewlekłymi chorobami układu oddechowego, układu krążenia oraz z zaburzeniami odporności.
- W 2020 roku na terenie powiatu zawierciańskiego odnotowano 34 ogniska epidemiczne w tym 33 wywołane wirusem SARS-Cov-2, 1 – wirusowym zapaleniem wątroby typu A.

- Wśród chorób objętych obowiązkową profilaktyką swoistą ujętą w Programie Szczepień Ochronnych w 2020 r. nie zarejestrowano zachorowań na błonicę, tężec, krztusiec, poliomyelitis, różyczką, odrę.
- Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo. Nie odnotowano znaczącego spadku uodpornienia przeciw chorobom zakaźnym i poziom wyszczepialności jest zadowalający.
- Kontynuowany jest nadzór nad spełnieniem przez lekarzy obowiązku zgłaszania organom PIS przypadków uchylania się od obowiązku poddawania się szczepieniom ochronnym przez osoby prawnie do tego zobowiązane i działania propagujące wiedzę o znaczeniu szczepień w zapobieganiu chorobom zakaźnym.

II. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

1. Ocena stanu sanitarnego – ogólna

W roku 2020 r. w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli żywności znajdowało się 1366 zakładów, w tym 26 miejsc produkcji i obrotu przedmiotami użytku oraz 15 miejsc obrotu i produkcji produktów kosmetycznych.

Skontrolowano 427 zakładów (w tym 4 zakłady obrotu produktami kosmetycznymi). We wszystkich obiektach objętych nadzorem przeprowadzono 659 kontroli sanitarnych, w tym 4 kontrole w miejscach obrotu produktami kosmetycznymi i 28 kontroli granicznych.

Przeprowadzono 269 kontroli kompleksowych z wykorzystaniem obowiązujących arkuszy oceny zakładu, 1 kontrolę kompleksową w miejscach obrotu produktami kosmetycznymi oraz 261 kontroli doraźnych (w tym 46 kontroli interwencyjnych w zakładach żywnościowo-żywnościowych i 3 kontrole produktów kosmetycznych), 100 kontroli sprawdzających i 28 kontroli granicznych.

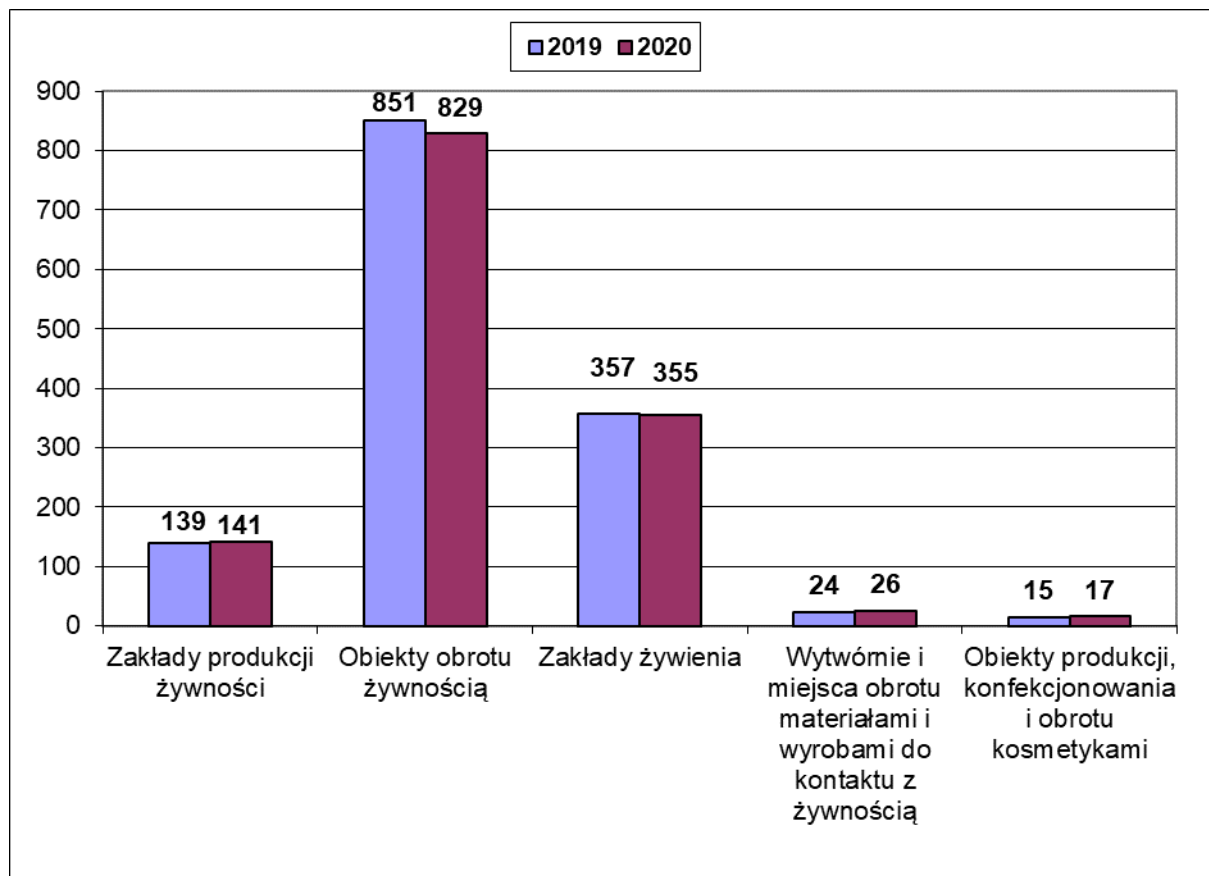
Wydano 424 decyzje administracyjne, tj. 205 decyzji merytorycznych (w tym 51 decyzji nakazujących i 55 decyzji zatwierdzających nowe obiekty) i 219 płatniczych. Nałożono 61 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 10 550,00zł.

W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych 233 próbki: 219 próbek żywności (w tym 185 próbek żywności krajowej, 11 próbek z krajów UE oraz 23 próbki z importu), 4 próbki wyrobów do kontaktu z żywnością i 10 próbek sanitarnych (wymazy).

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego w 2020 r. wydano:

- 94 decyzje administracyjne w związku z naruszeniem wymagań higieniczno-sanitarnych, w tym 51 decyzji terminowych i 1 decyzję nakazującą wycofanie środków spożywczych z obrotu,
- 3 upomnienia,
- 1 tytuł wykonawczy i 11 postanowień w tym 9 o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia,
- sporządzono 1 wniosek do WSSE w Katowicach o nałożenie kary pieniężnej przez ŚPWIS w związku ze stwierdzeniem prowadzenia działalności w zakresie niezgodnym z wydaną decyzją zatwierdzającą zakład. Winnych stwierdzonych podczas kontroli uchybień ukarano grzywnami w drodze mandatu karnego w liczbie 61 sztuk na łączną kwotę 10 550,00 zł.

Wykres 1. Rodzaj obiektów objętych nadzorem w latach 2019-2020

Wykres 2. Działania represyjne w latach 2019-2020

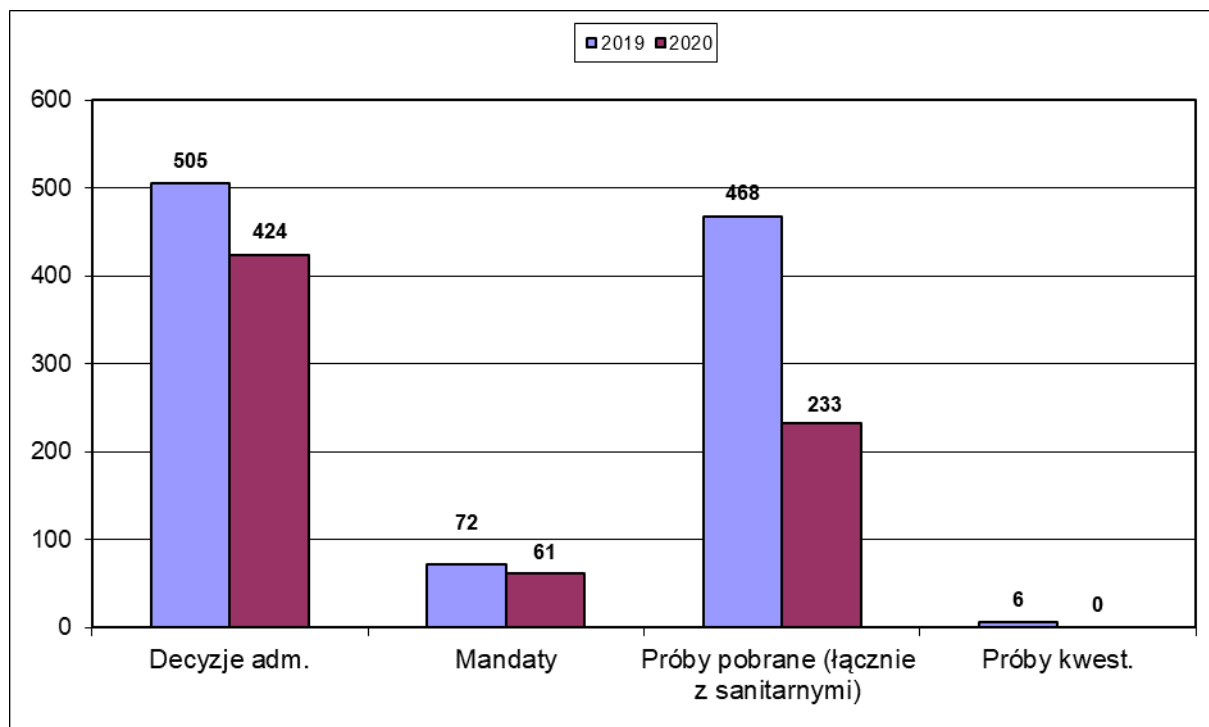

Tabela 1. Stan sanitarny w rozbiciu na grupy obiektów w 2020 r.

Rok 2020	Liczba obiektów zarejestrowanych	Skontrolowano obiektów	%	W tym: sklasyfikowano obiektów	%	W tym: obiekty uznane za złe	%	Liczba kontroli i rekontroli	Wskaźnik częstości kontroli
Obiekty produkcji żywności	141	55	39	40	72,7	0	0	83	58,8
Obiekty obrotu żywnością	829	252	30,4	153	60,7	0	0	396	47,7
Obiekty żywienia zbiorowego	355	111	31,2	75	67,6	0	0	143	40,2
Wytwórnice i obrót materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	26	5	19,2	1	20	0	0	5	19,2
Razem	1351	423	31,31	269	63,6	0	00	627	46,4

2. Obiekty produkcji żywności

W roku 2020 w rejestrze zakładów znajdowało się 141 zakładów produkcyjnych, z czego skontrolowano 55. Zatwierdzono 6 tego typu obiektów.

Stan sanitarno-techniczny zakładów oceniano na podstawie obowiązujących arkuszy oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/żywienia zbiorowego/ materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Wszystkie zakłady zostały ocenione jako zgodne z wymogami.

Stan techniczny zakładów produkcji żywności jest zróżnicowany, tj. od obiektów zmodernizowanych, dobrze wyposażonych, po zakłady o gorszym stanie technicznym.

Najczęściej stwierdzane podczas kontroli uchybienia to m.in.:

- zły stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych i sprzętu (zawilgocone, zagrzybione ściany i sufity pomieszczeń produkcyjnych, zniszczone powierzchnie podłóg, skorodowany sprzęt produkcyjny),
- niewłaściwy bieżący stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń i sprzętu (brak czystości i porządku).

W 2020 r. na właścicieli w/w zakładów wydano 14 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień, 1 decyzję zakazującą wprowadzania do obrotu środka spożywczego i nałożono 5 grzywnien w drodze mandatu karnego na kwotę 950,00 zł.

W zakładzie garmażeryjnym pobrano do badań sanitarnych 10 próbek wymazów z powierzchni i sprzętów produkcyjnych, 18 próbek w ciastkarniach, 5 próbek w piekarni, 4 w wytwórni substancji dodatkowych i 1 w gospodarstwie rolnym. Próbki te nie były kwestionowane.

3. Obiekty obrotu żywnością

W roku 2020 skontrolowano 252 zakłady obrotu żywnością z 829 prowadzących działalność handlową na terenie powiatu zawierciańskiego, zatwierdzono 38 obiektów.

W miejscach obrotu środkami spożywczymi, za stwierdzone uchybienia, nałożono na osoby odpowiedzialne 43 mandaty karne na kwotę 7 900,00 zł. Wydano 65 decyzji administracyjnych.

Sporządzono 1 wniosek o ukaranie do ŚPWIS w Katowicach. Właściciela sklepu skierowano o ukaranie z powodu wprowadzania do obrotu żywności w zakresie niezgodnym z decyzją zatwierdzającą zakład.

Najczęściej występujące nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego:

- niewłaściwy stan powierzchni ścian, sufitów i podłóg
- niewłaściwy stan techniczny wyposażenia i sprzętu.

Nieprawidłowości natury bieżącej to głównie:

- brak zachowanej czystości i porządku pomieszczeń i wyposażenia,
- brak zabezpieczenia żywności nieopakowanej przed zanieczyszczeniem,
- brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego żywności łatwo psującej się,
- brak higieny podczas podawania i/lub pakowania żywności

Ogółem w miejscach obrotu pobrano do badań laboratoryjnych 190 próbek żywności, zdyskwalifikowanych nie stwierdzono.

W 2020 r. na terenie powiatu zawierciańskiego znajdowało się 8 targowisk/placów targowych. Na targowiskach łącznie prowadziło działalność 21 kiosków (15 sprzedających mięso i 6 sprzedających inne środki spożywcze). Przeprowadzono 11 kontroli miejsc obrotu środkami spożywczymi na targowiskach. W marcu 2020 r. wystosowano pisma do zarządców targowisk informujące o zasadach prowadzenia sprzedaży w okresie pandemii i obowiązkach zarówno osób sprzedających jak i kupujących.

4. Zakłady żywienia zbiorowego ogółem

W 2020 roku skontrolowano 111 zakładów żywienia zbiorowego, w tym 78 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i 33 typu zamkniętego. W obiektach tych przeprowadzono ogółem 143 kontrole.

Najczęstsze uchybienia w zakładach żywienia zbiorowego otwartego:

- brak porządku i czystości w zakładzie,
- brak segregacji surowców, półproduktów i wyrobów gotowych w urządzeniach chłodniczych i zamrażających.

W zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego nałożono 10 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 1 350,00 zł.

W zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego nałożono 3 grzywiny w drodze mandatu karnego na kwotę 350,00 zł.

Pobrano, do oceny laboratoryjnej 1 posiłek ze stołówki przedszkolnej. Próbką nie była kwestionowana.

Mała gastronomia

W 2020 r. skontrolowano 21 zakładów małej gastronomii, przeprowadzono 28 kontroli. Zgodnie z arkuszem oceniono 15 zakładów.

Najczęściej stwierdzano uchybienia:

- niewłaściwy stan techniczny ścian i sufitów pomieszczeń,
- niewłaściwy stan techniczny sprzętu stykającego się z żywnością,
- brudne urządzenia i sprzęt.

Za stwierdzone wykroczenia nałożono 4 mandaty karne na kwotę 500,00 zł. Wydano 5 decyzji nakazujących usunięcie uchybień technicznych.

5. Jakość zdrowotna środków spożywczych

W 2020 roku pobrano do badań laboratoryjnych 185 próbek krajowych środków spożywczych z różnego rodzaju obiektów żywieniowo –żywnościowych.

Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne i ocenę znakowania.

Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – 110 próbek
- pod względem chemicznym – 75 próbek
- pod względem organoleptycznym – nie badano
- pod względem oznakowania – 128 próbek

JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH Z UE

W 2020 roku pobrano do badań laboratoryjnych 11 próbek środków spożywczych wyprodukowanych na terenie UE, z różnego rodzaju obiektów żywnościowo – żywnościowych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne i ocenę znakowania.

Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – nie badano
- pod względem chemicznym – 11 próbek
- pod względem oznakowania – 7 próbek

JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH Z IMPORTU

Przebadano 23 próbki żywności z importu, w tym;

- pod względem mikrobiologicznym – 9
- pod względem chemicznym – 14 próbek
- pod względem organoleptycznym – nie badano
- pod względem oznakowania – 9 próbek

Próbki nie podlegały kwestionowaniu.

Tabela 2. Jakość zdrowotna środków spożywczych w latach 2019-2020

Rok	Próbki zbadane*	Próbki zdyskwalifikowane*	W tym					
			krajowe		UE		Import	
			zbadane	zdyskwalifikowane %	zbadane	zdyskwalifikowane %	zbadane	Zdyskwalifikowane %
2019	423	6	388	1,5	28	0	7	0
2020	219	0	185	0	11	0	23	0

* nie uwzględniono próbek sanitarnych (zmiotki, posiłki kontrolne, zatrucia pokarmowe), produktów kosmetycznych i materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

6. Nadzór nad importem/exportem

W 2020 r. dwóch przedsiębiorców występowało z wnioskami o przeprowadzenie kontroli granicznej żywności wyprodukowanej w 3 zakładach produkcyjnych, w wyniku

czego przeprowadzono 28 kontroli granicznych żywności przeznaczonej na eksport, oceniono 36 partii produktów, wydano 33 świadectwa eksportowe.

W 2020 r. nie zgłaszano do kontroli granicznej produktów pochodzących z importu.

7. System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF)

W ramach systemu RASFF dokonywana jest ocena ryzyka zagrożenia zdrowia w wyniku pojawienia się na rynku produktów szkodliwych dla zdrowia – żywności lub materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. System RAPEX dotyczy produktów kosmetycznych. W 2020 r. otrzymano 35 powiadomień w ramach systemu RASFF (17 powiadomień alarmowych i 19 informacyjnych/news). Otrzymane powiadomienia RASFF alarmowe i informacyjne w 12 przypadkach dot. stwierdzenia obecności bakterii z gr. Salmonella w świeżym mięsie drobiowym (elementach z kurczaka, mięsie z indyka). W pozostałych przypadkach dot. różnorodnych produktów i stwierdzonych zanieczyszczeń np. ochratoksyny w rodzynekach, tlenku etylenu w ziarnach sezamu, pestycydu glifosat w kaszy gryczanej czy migracji metali szkodliwych dla zdrowia z naczyń przeznaczonych do kontaktu z żywnością np. ołowiu w talerzach. W ramach systemu RAPEX otrzymano 3 powiadomienia informacyjne z czego 2 dot. obecności alergenów zapachowych nie wymienionych w składzie wody perfumowanej, w 1 przypadku braku wymaganych napisów ostrzegawczych na opakowaniu farby do włosów.

W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono obecności produktów niebezpiecznych na terenie powiatu zawierciańskiego (zostały wyprzedane, wycofane z obrotu przez dostawcę lub nie zostały wprowadzone do obrotu).

Tabela 3. Zestawienie powiadomień typu RASFF w 2020 r.

Kategorie produktów	Powiadomienie alarmowe	Powiadomienie informacyjne
Mięso i przetwory mięsne	3	9
Owoce, przetwory owocowe	2	1
Warzywa, przetwory warzywne	1	1
Suplementy diety	1	3
Zboża i przetwory zbożowe	1	-
Zioła i przyprawy	1	-

Nasiona roślin oleistych	1	-
Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego	1	1
Oleje	1	-
Wyroby garmażeryjne	-	2
Drób, podroby i produkty drobiarskie, jaj i produkty jajeczne	1	-
Tłuszcze roślinne,	1	-
Mleko i przetwory mleczne	1	-
Napoje alkoholowe, w tym wyroby winiarskie	-	1
Wyroby cukiernicze i ciastkarskie	-	1
Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością	2	-

8. Nadzór nad wyrobami i materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

W 2020 roku przeprowadzono 5 kontroli w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Pobrano 4 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywności (1 próbkę wyrobów szklanych, 1 próbkę wyrobów ceramicznych do badań w kierunku migracji metali szkodliwych dla zdrowia, 2 próbki wyrobów kuchennych z poliamidu w kierunku migracji PAAs). 3 z pobranych 4 próbek były również oceniane na znakowanie. Wszystkie pobrane próbki były zgodne z wymogami.

9. Nadzór nad kosmetykami

W 2020 roku przeprowadzono 4 kontrole w zakładach obrotu produktami kosmetycznymi. Trzy z nich dot. sprawdzenia obecności w obrocie produktu zgłoszonego do systemu RAPEX (wód perfumowanych, farby do włosów). Nie pobierano do badania laboratoryjnego próbek kosmetyków.

W 2020 r. dwóch wytwórców produktów kosmetycznych złożyło wnioski o wpis zakładu do rejestru zakładów wytwarzających produkty kosmetyczne. Jeden z przedsiębiorców rozpoczął produkcję kosmetyków naturalnych (w chwili obecnej są to zioła do kąpieli), drugi konfekcjonowanie perfum.

10. Interwencje

W 2020 r. do sekcji HŻŻiPU wpłynęło 48 wniosków o interwencję (w tym 30 anonimowych), z czego 16 zgłoszeń uznano za uzasadnione. W jednym przypadku stwierdzono likwidację sklepu. Interwencje dot. braku maseczek u klientów sklepu spożywczego w Witowie przekazano dzielnicowemu gm. Irządze, w przypadku 2 interwencji dot. nieprzestrzegania zasad przeciwCOVIDowych skontaktowano się telefonicznie z kierownikami sklepów i udzielono stosownego instruktażu. W wyniku złożonych interwencji przeprowadzono 36 kontroli, nałożono 18 mandatów karnych na kwotę 3 300,00 zł., pobrano do badania laboratoryjnego 1 posiłek przedszkolny, wydano 1 decyzję nakazującą usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych w lokalu gastronomicznym. Najczęstszą przyczyną składanych interwencji była sprzedaż żywności przeterminowanej oraz brak higieny podczas sprzedaży żywności w sklepach spożywczych. Interwencje były rozpatrywane rzetelnie i terminowo. Osoby interweniujące, które podały swoje dane osobowe i adres zamieszkania, otrzymywały odpowiedzi na piśmie. Osoby składające interwencje drogą elektroniczną, otrzymywały odpowiedzi zwrotne na adres e-mail. Po dokonaniu analizy rodzaju interwencji ustalono, że zakłady, w których stwierdzono uchybienia zostaną objęte wzmożonym nadzorem.

11. Działania ukierunkowane problemowo/akcje

"Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny"

W związku z trwającym stanem epidemii, od 15 marca 2020 r. rozpoczęto akcję informacyjną mającą na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się COVID-19. Do właścicieli/kierowników sklepów sieciowych i innych samoobsługowych (16) przesyłano e-mailem wytyczne z zaleceniami dot. mycia i dezynfekcji koszy i wózków dla kupujących. Dwukrotnie właścicielom 8 targowisk/placów targowych działających w powiecie zawierciańskim, przesyłano drogą e-mailową, informacje na temat zasad sprzedaży na straganach w czasie pandemii.

Od sierpnia rozpoczęto przeprowadzanie kontroli tematycznych w zakładach żywnościowo-żywnościowych oraz wizytacje w obiektach handlowo-usługowych w ramach akcji informacyjnej "Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny", również przy współudziale policji, podczas których sprawdzano przestrzeganie następujących zaleceń:

- czy obiekt posiada płyny dezynfekcyjne dostępne dla klientów oraz pracowników
- czy zwracana jest uwaga klientom aby zakrywali usta i nos

- czy wyznaczone są linie dystansujące klientów w kolejce
- czy personel stosuje zabezpieczenia typu maseczka, przyłbica, trwała przegroda.

Przeprowadzono 26 kontroli tematycznych oraz 183 wizytacje w ramach w/w akcji, również w godzinach popołudniowych oraz w dni wolne od pracy. Podczas przeprowadzania kontroli kompleksowych, poczynając od miesiąca sierpnia, uwzględniano i opisywano w protokołach w/w zagadnienia. Przeprowadzono 144 tego rodzaju kontrole. Oprócz informowania o zaleceniach rozdawano także ulotki. W omawianym zakresie nie nakładano grzywn w drodze mandatu karnego.

„Kontrola zakładów prowadzących działalność w miejscowościach wypoczynku i przy trasach turystycznych”

W miesiącach VI – IX 2020 r. przeprowadzono 94 kontrole w obiektach zlokalizowanych przy trasach turystycznych, pielgrzymek lub w miejscach wypoczynku. Niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny stwierdzono w ok. 11 % kontrolowanych zakładów, w wyniku czego nałożono łącznie 10 mandatów karnych na kwotę 2 150,00 zł. Wszystkie kontrolowane zakłady zostały zakwalifikowane jako zgodne z arkuszem oceny obiektów. Wydano 14 decyzji nakazujących, które zostały wykonane w terminie. W omawianym okresie wpłynęło 8 interwencji dot. w/w zakładów, z czego 2 uznano za uzasadnione. Przyczyną interwencji był głównie brak higieny sprzedaży, przechowywanie żywności niezabezpieczonej przed zanieczyszczeniem, nieprzestrzeganie zaleceń w sprawie COVID-19.

W każdym przypadku zgłaszania interwencji przeprowadzano kontrole interwencyjne. Nałożono 2 mandaty karne na kwotę 350,00 zł.

„Bezpieczne ferie 2020” i „Bezpieczne wakacje 2020”

W okresie ferii zimowych prowadzono kontrole w obiektach wypoczynku dzieci i młodzieży. Przeprowadzono 5 kontroli bloków żywieniowych w placówkach wypoczynku dzieci i młodzieży. Były to: 4 kuchnie w ośrodkach wypoczynkowych (pobyt całodobowy, wyżywienie całodzienne) i 1 stołówka szkolna (półkolonie). Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

W okresie wakacyjnym 2020 r. przeprowadzono 11 kontroli bloków żywieniowych w placówkach wypoczynku dzieci i młodzieży. Wśród nich było 8 obiektów zlokalizowanych w ośrodkach wypoczynkowych, 2 kuchnie obozowe i 1 gospodarstwo agroturystyczne. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

„Realizacja Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności”

Jednym z elementów kontroli kompleksowych, a także kontroli tematycznych, była ocena znakowania żywności, w tym zasad oferowania do sprzedaży żywności nieopakowanej lub sprzedawanej „luzem”, pod względem przekazywania konsumentom informacji o znajdujących się w produkcie alergenach. W sumie przeprowadzono 183 kontrole uwzględniające powyższe zagadnienia. Mimo, że przedsiębiorcy posiadali wymagane informacje to jednak często wymagały one weryfikacji. Z tego powodu nadal osoby kontrolujące zakład udzielały wyjaśnień w celu ich skorygowania, rozdawano ulotki z przykładami poprawnej informacji o znakowaniu produktów. Zagadnienia te były także elementem kontroli związanych z zatwierdzaniem zakładów – udzielano stosownych informacji i porad.

„Realizacja Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych, w zakresie badań swoich wyrobów, pod kątem ich zgodności z kryteriami mikrobiologicznymi określonymi w załączniku I do w/w rozporządzenia. ”

W/w akcja była kontynuacją rozpoczętej w roku 2015 r. i wykazała, że coraz więcej przedsiębiorców posiada badania właścicielskie swoich wyrobów.

W 2020 r. przeprowadzono 36 kontroli w zakładach produkcyjnych, podczas których oceniano w/w rozporządzenie. Wszyscy przedsiębiorcy posiadali badania właścicielskie swoich wyrobów.

„Zasady stosowania materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością”

W 2020 r. skontrolowano 5 zakładów z rynku materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością tj. 1 hurtownię i 4 sklepy. Pobrano 4 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością tj. 1 próbkę wyrobów szklanych, 1 próbkę wyrobów ceramicznych – do badań w kierunku migracji metali szkodliwych dla zdrowia oraz 2 próbki wyrobów kuchennych z poliamidu w kierunku migracji PAAs. W przypadku 3 z w/w próbek oceniono również znakowanie. Wszystkie próbki były zgodne z wymogami.

Nie pobrano 1 próbki wyrobów z poliwęglanu (bidonów) w kierunku bisfenolu A, z powodu braku niezbędnej do badań ich liczby na lokalnym rynku.

Podczas kontroli kompleksowych zakładów stosujących materiały lub wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością (np. zakłady produkcyjne, gastronomiczne korzystające z naczyń jednorazowego użytku) wykorzystywano załączniki do protokołów dot. materiałów

i wyrobów do kontaktu z żywnością. Sprawdzano między innymi oznakowanie opakowań i deklaracje zgodności. Stwierdzono, że często przedsiębiorcy nie posiadali w zakładzie wymaganych dokumentów, lecz po kontakcie z dostawcami, braki uzupełniali.

„Identyfikowalność warzyw, w tym pochodzenie ziemniaków”

W 2020 r. prowadzono akcję dot. wzmożonego nadzoru w zakresie ustalania pochodzenia produktów roślinnych tj. warzyw i owoców, w tym identyfikowalności podmiotów zaopatrujących w ziemniaki zakłady żywienia zbiorowego. W omawianym okresie przeprowadzono 33 kontrole, które nie wykazały nieprawidłowości. Informacje o dostawcach ziemniaków przekazywano co 2 miesiące do WSSE w Katowicach.

„AFS – Afrykański Pomór Świń”

Powyższa akcja jest prowadzona od 2016 w związku z rozprzestrzenianiem się ASF. W trakcie kontroli obiektów obrotu żywnością i zakładów gastronomicznych, wprowadzających do obrotu mięso i jego przetwory, ze szczególnym uwzględnieniem dziczyzny, sprawdzane było pochodzenie w/w produktów, a także oceniany sposób postępowania z odpadami kat. III. Comiesięczne raporty z przeprowadzonych kontroli przesyłane były do WSSE w Katowicach. Łącznie, w ciągu roku, przeprowadzono 121 kontroli (3 w kioskach na targowiskach, 54 w zakładach gastronomicznych i 64 w sklepach spożywczych) uwzględniających powyższe zagadnienia. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W jednym zakładzie żywienia zbiorowego typu otwartego stwierdzono przygotowywanie posiłków z użyciem dziczyzny mrożonej, w opakowaniach jednostkowych, oznakowanych, między innymi nazwą producenta oraz numerem weterynaryjnym.

„Ocena żywienia dzieci i młodzieży”

Podczas kontroli w zakładach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży przeprowadzano ocenę żywienia dokonując na miejscu oceny jadłospisów. Jadłospisy dekadowe pobierano do oceny teoretycznej w stacji, za pomocą programu komputerowego VIKT. W ten sposób oceniono 11 jadłospisów dekadowych, w tym 4 pobranych w stołówkach szkolnych, 6 w stołówkach przedszkolnych i 1 w żłobku. Dodatkowo pobrano 1 posiłek obiadowy w kuchni przedszkolnej do oceny laboratoryjnej. Oceniane jadłospisy i posiłki nie wykazały nieprawidłowości.

„Realizacja Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26.07.2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach”

Podczas kontroli w zakładach żywienia dzieci i młodzieży oceniano przestrzeganie wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. W 2020 r. przeprowadzono 14 kontroli w w/w zakładach, podczas których oceniano wdrożenie w/w rozporządzenia (w tym w 6 stołówkach szkolnych, 7 w przedszkolnych i 1 w zakładzie specjalnym).

12. Nadzór nad żywnością prozdrowotną

W 2020 r. prowadzono nadzór nad suplementami diety, środkami specjalnego przeznaczenia żywieniowego i środkami spożywczymi wzbogaconymi witaminami lub składnikami mineralnymi, w tym nad sprzedażą internetową.

W wytwórni suplementów diety przeprowadzono 2 kontrole. Dotyczyły one wprowadzania do obrotu produktów wyprodukowanych na bazie ziela konopi siewnej. Wydano decyzję zakazującą wprowadzania do obrotu ziela konopi siewnej i herbatek na bazie ziela z konopi siewnej - do czasu uzyskania zezwolenia Komisji Europejskiej na wprowadzenie nowej żywności na rynek Unii Europejskiej i wpisu do unijnego wykazu nowej żywności lub okazania historii znacznego spożycia przed dniem 15 maja 1997 r. oraz decyzję nakazującą wycofanie z obrotu w/w produktów. Przedsiębiorca zaprzestał produkcji w/w środków spożywczych jak również wycofał te, które znajdowały się w obrocie.

W 2020 r. pobrano 10 próbek suplementów diety do badania w kierunku: WWA (2 próbki), oznaczania zawartości białka (2 próbki), zawartości kofeiny (1 próbka), kwasów omega 3 (2 próbki), substancji dodatkowych (2 próbki) i vit. C (1 próbka) oraz 2 próbki środków specjalnego przeznaczenia medycznego w kierunku znakowania. W związku z tym przeprowadzono łącznie 9 kontroli, w tym: 1 w aptece, 1 w sklepie z suplementami diety i 7 w marketach wprowadzających do obrotu w/w produkty. Pobrane próbki nie były kwestionowane.

13. Wnioski

W 2020 r. począwszy od połowy marca, działalność sekcji HŻŻiPU została ograniczona, w związku z ogłoszeniem stanu pandemii. Do maja 2020 roku, przeprowadzano jedynie kontrole interwencyjne. Od połowy maja rozpoczęto realizację kontroli zaplanowanych na 2020 r., jak również związanych z odbiorem nowych zakładów żywnościowo-żywnościowych. W tym czasie pracownicy sekcji, zarówno w godzinach popołudniowych jak i w weekendy, nadal zajmowali się pracami związanymi z COVID-19. Wznowione kontrole uwzględniały dodatkowe elementy związane z zapobieganiem rozprzestrzeniania się COVID-19.

W miarę możliwości realizowano plan poboru próbek żywności/materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Jeżeli była taka możliwość próbki pobierano od producentów z terenu powiatu zawierciańskiego. Nie stwierdzono próbek kwestionowanych.

W przypadku otrzymania powiadomienia w ramach systemu RASFF/RAPEX podejmowane były działania mające na celu sprawdzenie występowania w obrocie kwestionowanego produktu. Nie zgłaszano produktów do systemu RASFF lub RAPEX.

Liczba wnoszonych interwencji była podobna jak w latach poprzednich, reagowano na każdy zgłoszony sygnał, również anonimowy.

Przedsiębiorcom oraz wszystkim zainteresowanym osobom udzielano informacji na temat prawa żywnościowego oraz rozporządzeń związanych z COVID-19, zarówno podczas kontroli, jak również telefonicznie oraz w siedzibie PSSE w Zawierciu.

III. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

Woda jest niezbędna do utrzymania życia i powinna być dostępna dla konsumentów w odpowiedniej ilości i o właściwej jakości, co należy do zadań własnych gminy. W celu stwierdzenia, że woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego prowadzone są badania wody metodami i w zakresie określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawowany jest na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne oraz ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Przytoczone zapisy dotyczą zarówno bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzonego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej jak i wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez administratorów ujęć i sieci wodociągowych.

W celu określenia czy spożywana woda jest czysta i bezpieczna dla zdrowia ludzkiego pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Zawierciu systematycznie pobierają próbki wody do badań i dokonują oceny jej jakości.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia powinna odpowiadać wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Badania jakości wody do spożycia mogą być wykonywane przez laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości badań zatwierdzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Na terenie powiatu zawierciańskiego woda przeznaczana do spożycia produkowana jest przez 65 wodociągów o różnej wydajności:

- produkcja $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$ – 19 urządzeń zaopatrujących 10 686 osób*;
- produkcja 100 – 1000 m^3/d – 254 urządzenia zaopatrujące 47 219 osób*;
- produkcja 1000 - 10000 m^3/d – 3 urządzenia zaopatrujące 57 478 osób*;
- inne podmioty zaopatrujące w wodę – 19 urządzeń.

* podana liczba jest wartością szacunkową uzyskaną od administratorów ujęć i sieci wodociągowych.

Trzy wodociągi zaopatrywane były przez ujęcia znajdujące się poza nadzorowanym terenem, tj.:

1. Stacja Uzdatniania Wody Olkusz – zaopatrywana miejscowość Skałbania, gm. Łazy (liczba ludności ok. 70 mieszkańców). Jest to woda pochodząca z odwodnienia kopalni „Olkusz – Pomorzany” Zakładu Górniczo – Hutniczego „Bolesław”. Woda pochodząca

z odwodnienia korytarzy kopalni pompowana jest na powierzchnię szybem „Bronisław”, skąd trafia do stacji uzdatniania gdzie poddawana jest procesowi stałej dezynfekcji lampami UV oraz dodatkowo, okresowo dezynfekowana jest chlorem gazowym. Administratorem SUW Olkusz jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Olkuszu,

2. Sieć wodociągowa w Drużykowej zaopatrywana jest przez ujęcie w Dąbrówce, gm. Moskorzew – zaopatrywana miejscowość Drużykowa, gm. Szczekociny (liczba ludności ok. 360 mieszkańców). Administratorem ujęcia zaopatrującego tę sieć wodociągową jest Włoszczowski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

3. Sieć wodociągowa w miejscowości Chruszczobród, gm. Łazy (liczba ludności ok. 1900 mieszkańców) zaopatrywana jest w wodę z ujęcia głębinowego w Dąbrowie Górniczej - Trzebieszawicach. Administratorem ujęcia jest Zakład Usług Wodnych i Kanalizacyjnych w Siewierzu.

Woda pochodząca z ujęć w Wiesiołce, Hutkach Kankach, Niegowonicach oraz na ujęciu Spółdzielczej Agrofirmy w Szczekocinach poddawana jest procesowi uzdatniania, polegającemu na oczyszczaniu wody z ponadnormatywnej zawartości jonów żelaza oraz doprowadzeniu jakości wody do obowiązujących norm pod względem barwy i zapachu. Stała dezynfekcja wody za pomocą podchlorynu sodu prowadzona jest na ujęciach: Zawiercie, ul. Stary Rynek; Zawiercie - Kosowska Niwa, ul. Nowowiejska; Lgota Murowana; Siedliszowice; Przyłubsko. Ponadto na pozostałych ujęciach prowadzona jest okresowa, profilaktyczna dezynfekcja wody.

Woda do spożycia, rozprowadzana jest siecią wodociągową o łącznej długości 998,65 km. Przyjmując, iż na terenie powiatu zawierciańskiego z wody wodociągowej korzysta 115 383 osób (dane szacunkowe za rok 2019 uzyskane od administratorów i właścicieli ujęć sieci wodociągowych zlokalizowanych na terenie powiatu zawierciańskiego służących do zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia) natomiast średnia produkcja wody dla całego powiatu wynosi 18 967 m³/dobę, to średnie zużycie wody na jednego mieszkańca wynosi 0,16 m³/d.

Ważną kwestią jest stopień zwodociągowania poszczególnych gmin powiatu zawierciańskiego. W 100% zwodociągowanie są gminy: Zawiercie, Poręba, Włodowice,

Ogrodzieniec, Pilica. Gmina Łazy zwodociągowania jest w 99,8% (około 15 osób korzysta z wody z własnych studni).

W gminie Kroczyce z wody z własnych studni korzysta około 25 osób – procent zwodociągowania wynosi 99,8%. Procent zwodociągowania gminy Irządze wynosi 98,2% (około 100 osób korzysta z własnych studni). W gminie Szczekociny ludność zaopatrywana

w wodę wodociągową w części miejskiej wynosi niespełna 50%, natomiast procent zwodociągowania części wiejskiej wynosi ok. 80%. Pozostała ludność w gminie Szczekociny korzysta z wody z własnych studni oraz z uruchomionych na sieci wodociągowej całodobowych punktów czerpania wody. Punkty usytuowane są w Szczekocinach przy ulicach: Paderewskiego i Polnej. W 2020 r. wyłączono z użytkowania punkt czerpalny przy ul. Krakowskiej.

W 2020 roku pobierano próbki wody do badań w związku z:

- prowadzonym przez PSSE w Zawierciu monitoringiem jakości wody,
- interwencjami mieszkańców,
- sprawdzaniem stopnia zasiedlenia instalacji wody ciepłej przez bakterie Legionella sp.,
- wewnętrzną kontrolą jakości wody przez podmioty zajmujące się produkcją i dystrybucją wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano:

- 300 próbek wody do badań fizykochemicznych,
- 245 próbek wody do badań mikrobiologicznych,

W ramach wewnętrznej kontroli jakości wody pobrano:

- 364 próbki wody do badań fizykochemicznych,
- 253 próbki wody do badań mikrobiologicznych.

Ogółem w 2020 r. pobrano 664 próbki wody do badań fizykochemicznych, z czego kwestionowano 26 próbek oraz 498 próbek wody do badań mikrobiologicznych, z których kwestionowano 6 próbek. Każdorazowo po wystąpieniu przekroczeń podejmowane były przez administratorów wodociągów działania naprawcze, a następnie pobierano próbki wody do badań kontrolnych, które wykazywały przydatność wody do spożycia przez ludzi.

Przekroczenie parametrów określonych w rozporządzeniu wymaga każdorazowo dokonania oceny zagrożeń i oszacowania ryzyka wystąpienia potencjalnych zdarzeń niebezpiecznych dla zdrowia konsumentów w związku ze stwierdzonym przekroczeniem.

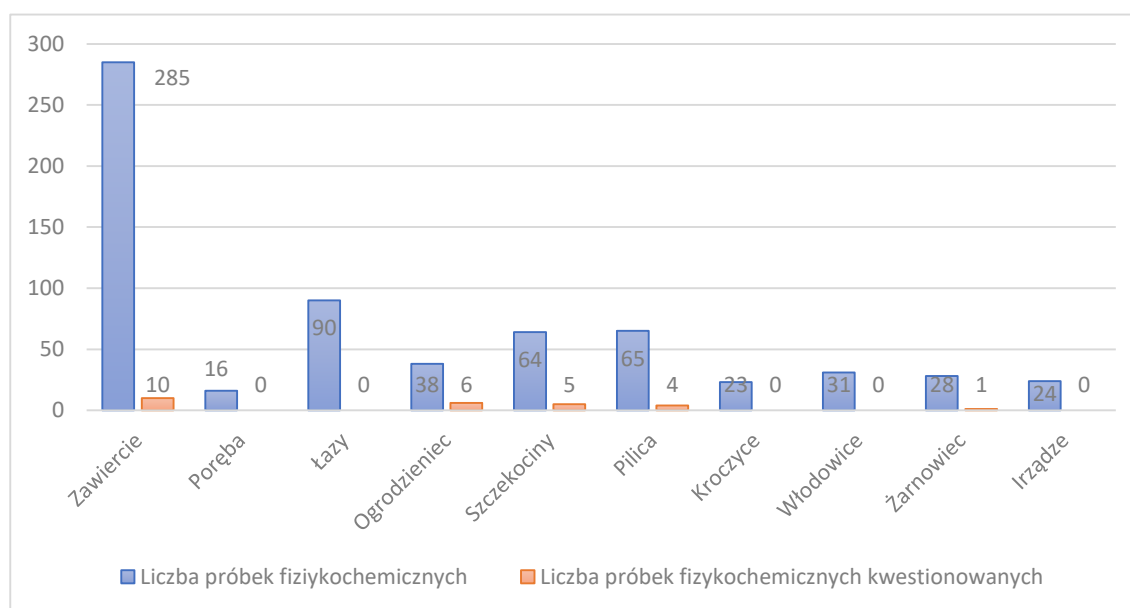
Ponadto w obiektach użyteczności publicznej tj. 5 obiektach hotelarskich, 1 domu opieki, 1 zakładzie poprawczym pobrano 28 próbek wody ciepłej na obecność bakterii Legionella sp. W żadnej próbce wody nie stwierdzono przekroczeń.

PPIS w Zawierciu w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. (Dz.U. z 2017 r , poz. 2294) wydał ocenę o przydatności wody do spożycia w 2020 r. na terenie gmin Zawiercie, Łazy, Poręba, Ogrodzieniec, Pilica, Irządze, Kroczyce, Szczekociny, Żarnowiec i Włodowice.

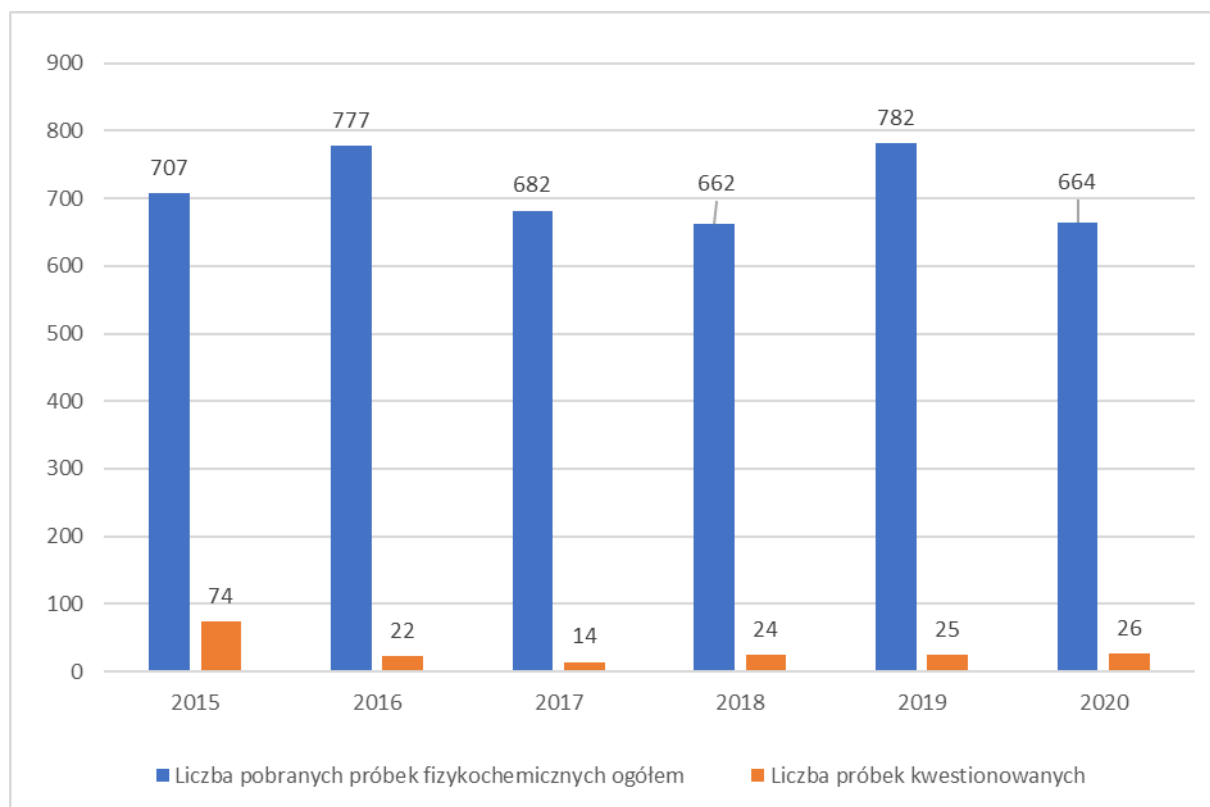
Analiza przekroczeń parametrów fizykochemicznych

Ryzyko zdrowotne spowodowane związkami chemicznymi zawartymi w wodzie do spożycia różni się od zagrożenia spowodowanego zanieczyszczeniami pochodzenia mikrobiologicznego ze względu na fakt, iż zanieczyszczenia chemiczne na ogół nie wywołują natychmiastowych skutków. Ewentualne zagrożenie zdrowotne spowodowane spożywaniem wody o ponadnormatywnej zawartości parametrów fizykochemicznych może wystąpić w wyniku długotrwałego jej spożywania, natomiast nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia. O walorach smakowych i jakościowych wody decyduje jej skład. Zakres badanych parametrów fizykochemicznych jest bardzo szeroki i obejmuje zarówno wskaźniki organoleptyczne takie jak: barwa, smak, zapach jak i parametry chemiczne między innymi określana jest zawartość: azotanów, chlorków, siarczanów, poszczególnych metali w wodzie, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, trihalometanów, pestycydów itp. Konsument głównie ocenia jakość wody oraz to czy jest ona zdrowa i bezpieczna do spożycia na podstawie jej barwy i zapachu, jednakże fakt, że woda jest mętna, zabarwiona bądź posiada wyczuwalny zapach, nie daje podstawy do stwierdzenia, że jest ona „niezdrowa”. Zanieczyszczenia mające bezpośredni i istotny wpływ na zdrowie (obecność mikroorganizmów chorobotwórczych, toksyczne związki metali i substancje rakotwórcze) są niewidoczne gołym okiem, a woda płynąc z kranu może być wizualnie kryształowo czysta. Dlatego podstawowym działaniem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest kontrola jakości wody w zakresie substancji szkodliwych, a w przypadku przekroczeń wartości ocena ryzyka i oszacowanie skutków zdrowotnych dla konsumenta.

Wykres 1. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2020 roku w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego

Wykres 2. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w latach 2015-2020 na terenie powiatu zawierciańskiego

Analizując wykresy 1 i 2 można stwierdzić, że w wodach gmin powiatu zawierciańskiego w 2020 r. odnotowano stosunkowo niewiele przekroczeń w porównaniu do całkowitej liczby pobranych próbek. Zanieczyszczenia fizykochemiczne dotyczyły ponadnormatywnej zawartości żelaza, azotanów i ołowiu, stanu organoleptycznego wody, tj. ponadnormatywnej mętności i nieakceptowalnego zapachu.

Duża liczba pobranych próbek na terenie gminy Zawiercie związana jest ze stałym monitorowaniem zawartości ołowiu w ramach kontroli wewnętrznej oraz bieżącego nadzoru sanitarnego PPIS w Zawierciu w wodzie pochodzącej ze studni zbiorczej zlokalizowanej w Zawierciu, ul. Stary Rynek oraz sieci wodociągowej zaopatrywanej przez tę studnię.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego badania próbek wody na zawartość ołowiu wykonywane były w 2020 r z częstotliwością jeden raz na kwartał.

W ramach kontroli wewnętrznej administrator - Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągowo - Kanalizacyjne w Zawierciu Sp. z o.o. zobowiązał się do comiesięcznego badania wody w zakresie ołowiu. Próbkę do badań pobierane są w 9 ustalonych punktach zgodności - 2 studnie zasilające, studnia zbiorcza oraz 6 punktów na sieci wodociągowej.

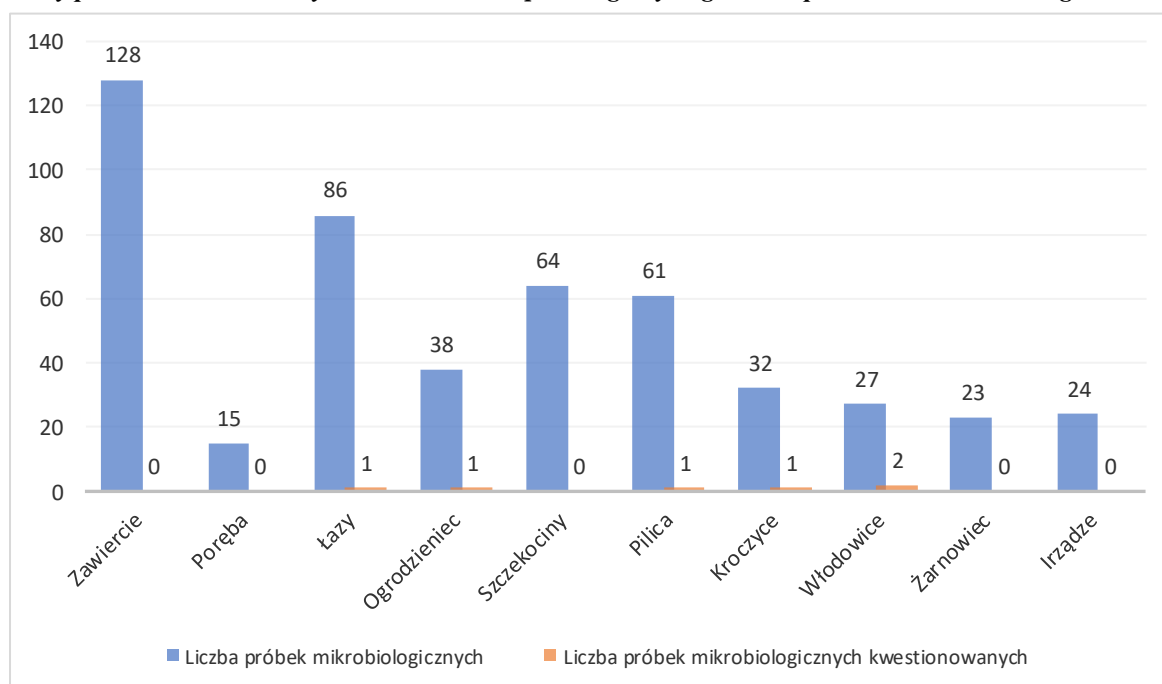
W wynikach badań wykonywanych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przekroczenia stężeń ołowiu stwierdzano sporadycznie i były głównie odnotowywane w wodzie pochodzącej ze studni zasilających i studni zbiorczej, natomiast nie występowały już na sieci wodociągowej.

Analiza przekroczeń parametrów mikrobiologicznych

Zanieczyszczenie źródeł wody powoduje występowanie charakterystycznych mikroorganizmów w wodzie, w tym często chorobotwórczych. Ponieważ nie ma możliwości zbadania obecności wszystkich rodzajów mikroorganizmów, które potencjalnie mogą występować w wodzie, jedyną skuteczną metodą jest częste badanie wody na obecność organizmów wskaźnikowych zanieczyszczenia kałowego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w wodzie przeznaczonej do spożycia badane są następujące parametry mikrobiologiczne: bakterie grupy coli, Escherichia coli, Enterokoki (paciorkowce kałowe) oraz ogólna liczba mikroorganizmów w $22^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h. Występowanie w wodzie mikroorganizmów takich jak: Escherichia coli i Enterokoki bytujące zwykle w odchodach ludzi i zwierząt stałocieplnych wskazują na zanieczyszczenia typu kałowego. Stanowią one swoisty wskaźnik zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody i ich obecność w wodzie wiąże się z koniecznością podjęcia natychmiastowych działań naprawczych.

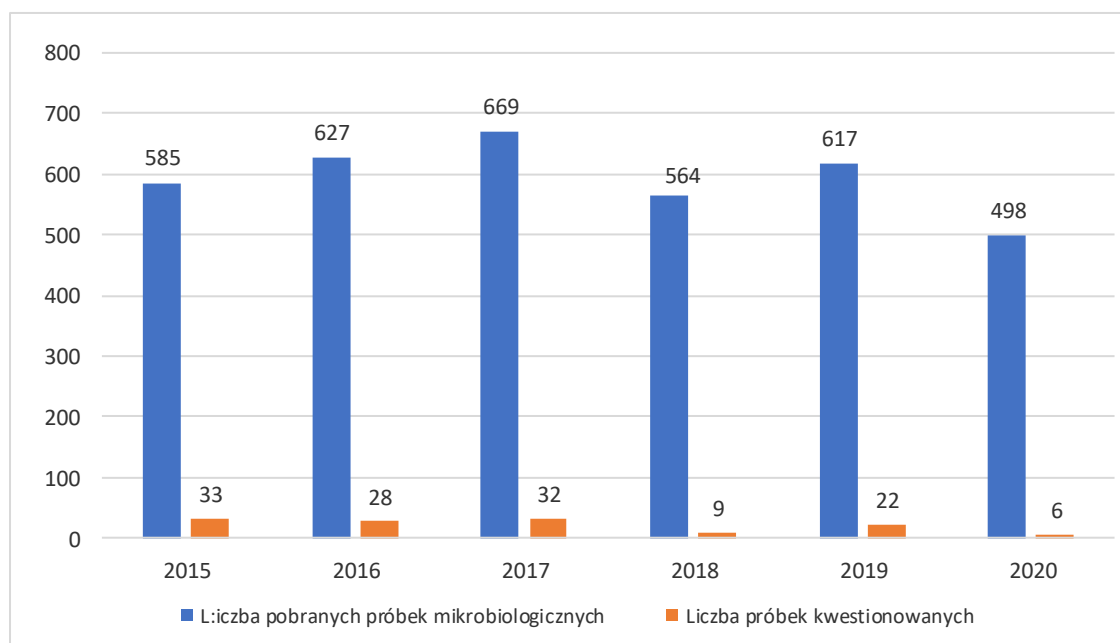
Charakterystykę jakości wody pod względem mikrobiologicznym przedstawiają wykresy 3 i 4.

Wykres 3. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2020 roku w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego

W opisywanym okresie sprawozdawczym pobrano łącznie 498 próbek wody do badań mikrobiologicznych z czego kwestionowano 6 próbek. Większość stwierdzanych przekroczeń dotyczyło ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h i Enterokoków.

Wykres 4. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w latach 2015-2020 na terenie powiatu zawierciańskiego

Wykres 4 obrazuje jak na przestrzeni lat kształtował się stosunek liczby próbek pobranych do liczby próbek kwestionowanych. Na podstawie powyższej oceny można stwierdzić, że mieszkańcy powiatu zawierciańskiego korzystają z wody o jakości odpowiadającej wymaganiom stawianym przez obowiązujące akty prawne.

Podsumowanie nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Bezpieczeństwo zdrowotne wody wymaga:

1. współpracy i udziału wielu podmiotów: organów PIS, organów samorządowych, przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych;
2. objęcia skuteczną kontrolą wewnętrzną wszystkich ujęć wody do spożycia, także indywidualnych, w celu zapobiegania zagrożeniom zdrowotnym i minimalizowania ich skutków;
3. stosowania systemu wielobarierowości polegającego na:
 - a. skutecznej ochronie ujęć wody,
 - b. właściwym projektowaniu, budowaniu i eksploataowaniu sieci i instalacji wodociągowych,
 - c. stworzeniu systemu nadzorowania materiałów i wyrobów stosowanych do kontaktu z wodą do spożycia.

4. zapewnienia właściwego funkcjonowania instalacji wewnętrznych w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego tak, aby nie były przyczyną wtórnego zanieczyszczenia i pogorszenia jakości wody oraz nałożenie na właścicieli instalacji obowiązku okresowej kontroli jakości rozprowadzanej wody,

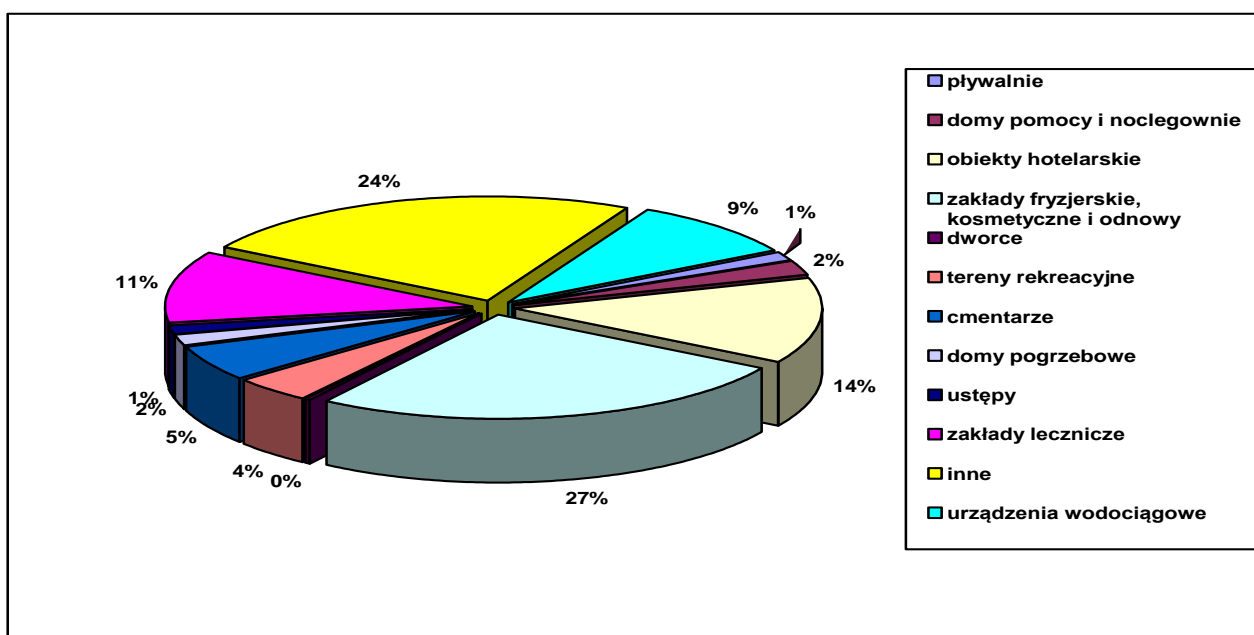
5. utworzenia systemu gwarantującego bezpieczeństwo zdrowotne wody poprzez stosowanie dobrych praktyk (opracowanie wytycznych, procedur postępowania).

Powyższe działania mają charakter zadań długoterminowych i przyczynią się do wzrostu bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

IV. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej

W trosce o zdrowie mieszkańców oraz osób przebywających na terenie powiatu zawierciańskiego, przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu kontrolowali przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Bieżącym nadzorem sanitarnym w zakresie higieny komunalnej objęte były 572 obiekty użyteczności publicznej, 74 placówki działalności leczniczej oraz 65 urządzeń wodociągowych. W roku 2020 ogółem przeprowadzono ogółem 622 kontrole, w tym: 133 kontrole planowane, 65 kontroli sanitarnych ponadplanowych oraz 424 kontrole – pobory próbek wody. Wydano 28 decyzji merytorycznych, w tym 3 nakazujące usunięcie uchybień w obiektach użyteczności publicznej oraz 67 decyzji płatniczych, nałożono 1 mandat na kwotę 100,00 zł. Wydano także 14 postanowień i 16 opinii sanitarnych. Postanowienia najczęściej dotyczyły sprowadzenia zwłok z zagranicy, opinie wydawano w sprawie organizacji imprez masowych i projektów uchwał w sprawie regulaminów utrzymania czystości w gminach. W ramach nadzoru nad ekshumacją przeprowadzono 26 kontroli.

Wykres 4. Zestawienie grup i ilości obiektów nadzorowanych w 2020 roku w zakresie higieny komunalnej

W obiektach użyteczności publicznej, do których należą obiekty wczasowo-turystyczne (hotele, obiekty hotelarskie nie posiadające kategoryzacji, gospodarstwa agroturystyczne, ośrodki wypoczynkowe), zakłady usługowe (fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu), domy pomocy społecznej, pływalnie, ustępy publiczne, dworce kolejowe, obiekty sportowe, tereny rekreacyjne, ośrodki kultury, apteki, punkty apteczne, sklepy medyczne

i zielarskie, parkingi, stacje paliw, targowiska, przystanki autobusowe i kolejowe oraz środki transportu publicznego, cmentarze, zakłady pogrzebowe i domy przedpogrzebowe, przeprowadzono 111 kontroli. (Skontrolowano stan higieniczno - sanitarny ok.19,4% zewidencjonowanych obiektów). Ponadto w obiektach komunalnych i użyteczności publicznej dokonano 284 wizji w ramach działań przeciwepidemicznych związanych z akcją informacyjno – edukacyjną oraz kontrolą przestrzegania obostrzeń w związku z epidemią COVID -19.

Hotele i inne obiekty hotelarskie

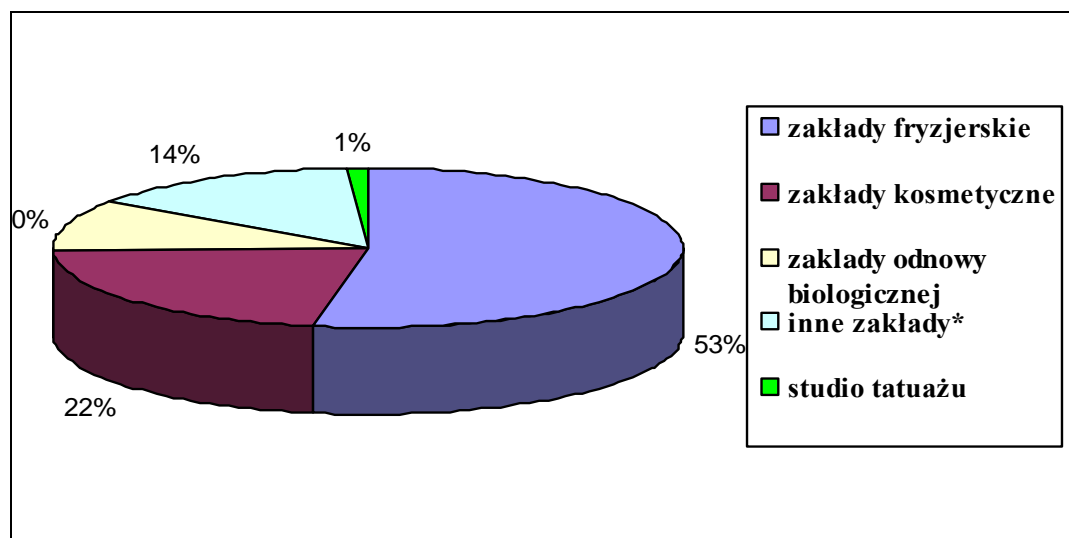
Skontrolowano 6 hoteli i 13 innych nie skategoryzowanych obiektów świadczących usługi noclegowe, przeprowadzono 21 kontroli sanitarnych oraz 6 wizji. Podstawowymi elementami uwzględnianymi przy ocenie stanu sanitarnego tych obiektów było: zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia, zaopatrzenie w środki czystości i preparaty dezynfekcyjne, bieżący stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń mieszkalnych i sanitariatów oraz terenu wokół obiektów. Stan sanitarno – porządkowy skontrolowanych hoteli nie budził zastrzeżeń. W skontrolowanych kwaterach prywatnych również nie stwierdzono uchybień sanitarnych. Ze względu na sytuację epidemiologiczną zgodnie z wytycznymi obiekty te działały w podwyższonym reżimie sanitarnym oraz były czasowo nieczynne.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej są najbardziej liczną grupą obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym. W ewidencji ujęto 184 obiekty, skontrolowano 35, przeprowadzono 38 kontroli i 41 wizji. Wydano 3 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie uchybień, nałożono 1 mandat za brak należytej czystości w zakładzie fryzjerskim. Decyzje administracyjne nakazywały opracować i wdrożyć procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami w zakładach świadczących usługi fryzjerskie oraz zapewnić odpowiednio wyposażone stanowisko do mycia i dezynfekcji rąk i narzędzi. Dwie decyzje zostały wykonane. Jedno postępowanie umorzono w związku z likwidacją zakładu.

Ze względu na epidemię COVID-19 obiekty okresowo były nieczynne, kiedy było to możliwe działały w podwyższonym reżimie sanitarnym. Podczas kontroli sprawdzano m.in. czy procedury te są przestrzegane. Prowadzono również akcję informacyjno – edukacyjną, w ramach której przeprowadzono 41 wizytacji połączonych z kolportażem materiałów edukacyjnych dot. zapobiegania zakażeniom SARS-CoV-2.

Wykres 5. Rodzaje obiektów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

*inne zakłady – zakłady w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z usług

W związku z przepisami Ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz.U. z 2017 r. poz. 2111) oraz Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium (Dz.U. z 2018 r. poz. 275), skontrolowano 2 solaria lub obiekty, w których opalanie jest jedną z oferowanych usług. Kontrole miały na celu sprawdzenie przestrzegania zakazu udostępniania solarium osobom nieletnim, zakazu reklamy i promocji usług oraz sprawdzenie stanu sanitarnego obiektów. W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania wymagań określonych w ustawie oraz uchybień natury higieniczno-sanitarnej. Kontrole w tym zakresie będą kontynuowane w 2021 roku.

Domy pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę, noclegownie dla bezdomnych i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

Skontrolowano stan sanitarny 3 domów pomocy społecznej dziennego pobytu oraz 1 noclegowni dla osób bezdomnych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości. W 2020 roku Dom Pomocy Społecznej w Zawierciu ul. Rzemieślnicza 9 został przekazany Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Zawierciu przez ŚPWIS pod pierwszo-instancyjny nadzór sanitarny. W omawianym okresie powstał również nowy obiekt Dom Seniora Bożena II w Ogrodzieńcu. Działalność całodobowych domów opieki była

telefonicznie na bieżąco monitorowana. Z uwagi na pandemię COVID-19 placówki te działały w podwyższonym reżimie sanitarnym, obowiązywał w nich zakaz odwiedzin i zakaz opuszczania ośrodka. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny zlecał i monitorował badania personelu i podopiecznych w kierunku zakażenia wirusem SARS-CoV-2.

Tereny rekreacyjne, obiekty sportowe i ośrodki kultury

W 2020 roku obiekty rekreacyjne, sportowe i kulturalne działały w ograniczonym zakresie oraz czasowo były wyłączone z użytkowania ze względu na pandemię COVID-19. Skontrolowano 8 obiektów sportowych i 3 domy kultury. W omawianym okresie do PPIS w Zawierciu wpłynęło jedno zgłoszenie interwencyjne dotyczące nieprzestrzegania obostrzeń związanych z COVID-19 na terenie zamku Ogrodzienieckiego w Podzamczu. Przeprowadzono kontrolę sanitarną, która wykazała, że interwencja była niezasadna. Przy wejściu na teren obiektu i na terenie dostępnym do zwiedzania umieszczone były informacje o obowiązujących obostrzeniach. Osoby zwiedzające Zamek miały zapewniony dostęp do środków dezynfekcyjnych, na terenie obiektu przestrzegano nakazu zasłaniania ust i nosa oraz zachowywały odpowiedni dystans.

Inne obiekty komunalne i użyteczności publicznej

W 2020 roku skontrolowano stan sanitarny i sanitarno-techniczny 8 cmentarzy, 2 domów pogrzebowych, 3 toalet publicznych, 6 aptek, skontrolowano 1 parking i 1 targowisko oraz 4 obiekty basenowe. Kontrolowano również stan sanitarny środków transportu do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Nie stwierdzono uchybień sanitarnych.

Wydano 22 decyzje zezwalające na ekshumację zwłok lub szczątków ludzkich, nadzorowano przeprowadzanie ekshumacji. Wydano 14 postanowień dot. sprowadzenia zwłok z zagranicy. Wydano 14 opinii dot. projektów uchwał w sprawie regulaminów utrzymania czystości i porządku oraz dwie opinie w sprawie imprez masowych.

W związku z epidemią COVID-19 przeprowadzono wizytacje informacyjno – edukacyjne obiektów połączone z kolportażem ulotek „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny”. We wspólnych akcjach z Policją kontrolowano przestrzeganie obostrzeń w środkach transportu publicznego i w obiektach użyteczności publicznej

Wody powierzchniowe wykorzystywane do kąpiel i rekreacji

W 2020 r. na terenie powiatu zawierciańskiego nie funkcjonowało żadne kąpielisko ani miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpiel.

Pływalnie oraz baseny kryte i odkryte

Nadzór nad pływalniami krytymi i odkrytymi prowadzony jest na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakie powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Na terenie powiatu zawierciańskiego w sezonie letnim 2020 funkcjonowała Pływalnia odkryta przy Hotelu Villa Verde w Zawierciu, ul. Mrzygłodzka 273.

Ponadto pod nadzorem PPIS w Zawierciu znajdują się następujące pływalnie kryte:

1. Pływalnia kryta OSiR w Zawierciu, ul. Pomorska 61
2. Pływalnia kryta Park wodny w Łazach, ul. Topolowa 1
3. Pływalnia kryta przy Hotelu Villa Verde w Zawierciu ul. Mrzygłodzka 273
4. Pływalnia kryta przy Hotelu Fajkier w Lgocie Murowanej 37a
5. Pływalnia kryta przy Hotelu Centuria w Ogrodzieńcu ul. Centuria 1
6. Pływalnia kryta przy Hotelu Poziom 511 w Podzamczu ul. Bonerów 33
7. Pływalnia kryta przy Hotelu Zawiercie w Zawierciu ul. Wierzbowa 6
8. Pływalnia kryta przy Szkole Podstawowej nr 1 w Zawierciu, ul. 11 Listopada 22

Badania wody wykonywane były przez zarządców obiektów zgodnie z zatwierdzonymi przez PPIS w Zawierciu harmonogramami pobierania próbek wody a wyniki przekazywano do PPIS w Zawierciu oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego PPIS w Zawierciu. W trakcie okresu sprawozdawczego ze względu na obecną sytuację epidemiologiczną obiekty były czasowo wyłączone z eksploatacji.

Ponadto na terenie powiatu zawierciańskiego w okresie sprawozdawczym funkcjonowały obiekty nie będące pływalniami :

1. Basen odkryty OSiR w Zawierciu, ul. Sienkiewicza 1
2. Basen odkryty OSiR w Zawierciu – Błanowicach
3. Basen odkryty przy OW „Krępa” w Ogrodzieńcu
4. Basen odkryty przy OW „Orle Gniazdo” w Hucisku – wyłącznie dla gości hotelowych.

Administratorzy obiektów prowadzili stały nadzór nad jakością wody w basenach. Wyniki badań wykazywały przydatność wody do kąpieli.

V. Ocena obiektów nauczania i wychowania dzieci i młodzieży

W roku 2020 bieżącym nadzorem sanitarnym objętych było 126 stałych placówek oświatowo – wychowawczych oraz 106 placówek wypoczynkowych. Skontrolowano 73 placówki stałe i 41 wypoczynkowych. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w placówkach nauczania i wychowania przeprowadzono ogółem 124 kontrole, w tym 41 kontroli placówek wypoczynkowych, wydano 3 opinie sanitarne, 6 decyzji administracyjnych w tym 5 decyzji potwierdzających maksymalną liczbę miejsc zapewniającą spełnienie sanitarnych i lokalowych warunków pobytu dzieci w żłobkach, 1 decyzję represyjną oraz 9 decyzji płatniczych. Przedmiotem czynności kontrolnych w placówkach nauczania wychowania i wypoczynku była ocena warunków sanitarno – technicznych obiektów oraz terenów rekreacyjnych w tym:

- infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- warunków do utrzymania higieny osobistej przez dzieci i młodzież,
- przechowywanie i stosowanie niebezpiecznych substancji chemicznych ich mieszanin w placówkach,
- dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii,
- sytuacja w zakresie posiadania przez placówki certyfikatów zgodności z Polską Normą na meble edukacyjne i sprzęt sportowy,
- higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
- dożywianie dzieci i młodzieży,
- zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych,
- warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
- ocena organizacji i przebiegu akcji wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży.
- ocena przestrzegania zaleceń związanych z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się SARS- CoV-2.

Podczas przeprowadzanych kontroli nie stwierdzono uchybień.

W związku z realizacją przedsięwzięć na 2020 rok przeprowadzono ocenę obciążenia uczniów tornistrami. Pomiary przeprowadzono w 1 szkole podstawowej. Badaniom poddano 83 uczniów w 8 oddziałach. Nie stwierdzono przekroczenia normy obciążenia tornistrami 10% wagi u uczniów. Szkoły, w których przeprowadzano pomiary, zapewniły uczniom miejsce na pozostawianie podręczników lub przyborów szkolnych.

W 2020 roku odnotowano 2 interwencje zgłoszone pisemnie. Jedno zgłoszenie dotyczyło wykonywanych czynności wychowawczo - opiekuńczych przez personel w Ośrodku Pomocy Dziecku i Rodzinie w Górze Włodowskiej bez maseczek ochronnych. Interwencja bezzasadna.

Zgłoszenie drugie dotyczyło niewłaściwie przestrzeganych przez nauczycieli wychowania fizycznego procedur związanych z zapobieganiem rozprzestrzeniania się COVID-19. Interwencja bezzasadna.

W 2020 roku na terenie powiatu zawierciańskiego uruchomiono w 5 istniejących obiektach i 1 nowopowstałym 1 szkołę policealną (zaoczną i stacjonarną), 1 placówkę kształcenia zawodowego, 1 placówkę kształcenia pozaszkolnego oraz 2 żłobki w budynkach szkolnych 1 żłobek w budynku nowopowstałym, natomiast została zlikwidowana szkoła podstawowa w Dzibicach, gmina Kroczyce.

Kontrole przeprowadzone w 2020 roku wykazały, że wszystkie budynki posiadają wewnętrzną instalację wodną i kanalizacyjną oraz urządzenia sanitarne, wszystkie budynki przystosowane są do działalności oświatowo – wychowawczej, są w dobrym stanie technicznym i sanitarnym oraz posiadają dostęp do ciepłej wody. Personel podczas pracy przestrzegał procedur związanych z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się SARS-CoV-2.

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracownikami chemicznymi stwierdzono, że spośród kontrolowanych szkół 10 placówek posiada pracownie chemiczne, kontrole nie wykazały uchybień. Skontrolowano 17 pracowni komputerowych w 15 placówkach, przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości. We wszystkich skontrolowanych placówkach opiekę medyczną nad uczniami sprawuje pielęgniarka bądź higienistka szkolna, w kontrolowanych gabinetach nie odnotowano zastrzeżeń sanitarnych i technicznych, w żadnym zakładzie nauczania uczniowie nie mogą skorzystać z opieki lekarza, zaledwie w 1 placówce uczniowie mogą skorzystać z usług stomatologa. Z uwagi na stan pandemii w roku 2020 nie zalecano mycia zębów w przedszkolach.

W zakresie dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii, w 2020 roku dokonano pomiarów mebli szkolnych i wzrostu 237 przedszkolaków w 17 oddziałach 3 przedszkoli. Stoły i krzesła, z których korzystają uczniowie i dzieci w większości badanych placówek są zestawione i oznakowane według normy PN-EN 1729-1.

W 2020 roku dokonano analizy tygodniowego rozkładu zajęć 69 oddziałów szkół, która wykazała, że zostały uwzględnione zasady higieny pracy umysłowej w zakresie: zajęcia

rozpoczynają się o stałej porze, przy czym różnica pomiędzy dniami jest nie większa niż 1 godzina oraz różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia jest nie większa od 1 godziny.

W 2020 roku współpracując ze Starostwem Powiatowym w Zawierciu – uczestniczono w 5 spotkaniach Komisji Bezpieczeństwa i Porządku. Podczas spotkań monitorowano warunki pobytu uczestników wypoczynku, sposób żywienia oraz organizacji zajęć i gier.

W roku sprawozdawczym warunki pobytu dzieci i młodzieży podobnie jak w roku ubiegłym ocenia się jako dobre. Przeprowadzane modernizacje placówek oraz na bieżąco realizowane usuwanie usterek, zaopatrywanie się szkół i przedszkoli w nowe stoliki i krzesła wpływają na coraz korzystniejsze warunki pobytu dzieci i młodzieży w placówkach. W 2020 roku, podobnie jak w ubiegłych latach, w placówkach wypoczynku letniego podczas kontroli informowano o konieczności przeprowadzania wśród uczestników wypoczynku pogadank na temat prawidłowego przygotowania się do wycieczek leśnych i dokładnego sprawdzenia uczestników po powrocie w kierunku obecności kleszczy. Przypominano o konieczności sprawdzania bezpieczeństwa sprzętu wykorzystywanego podczas gier i zajęć organizowanych w czasie trwania wypoczynku dzieci i młodzieży. Prowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych dotyczących zapobiegania rozprzestrzenianiu zachorowań na COVID- 19.

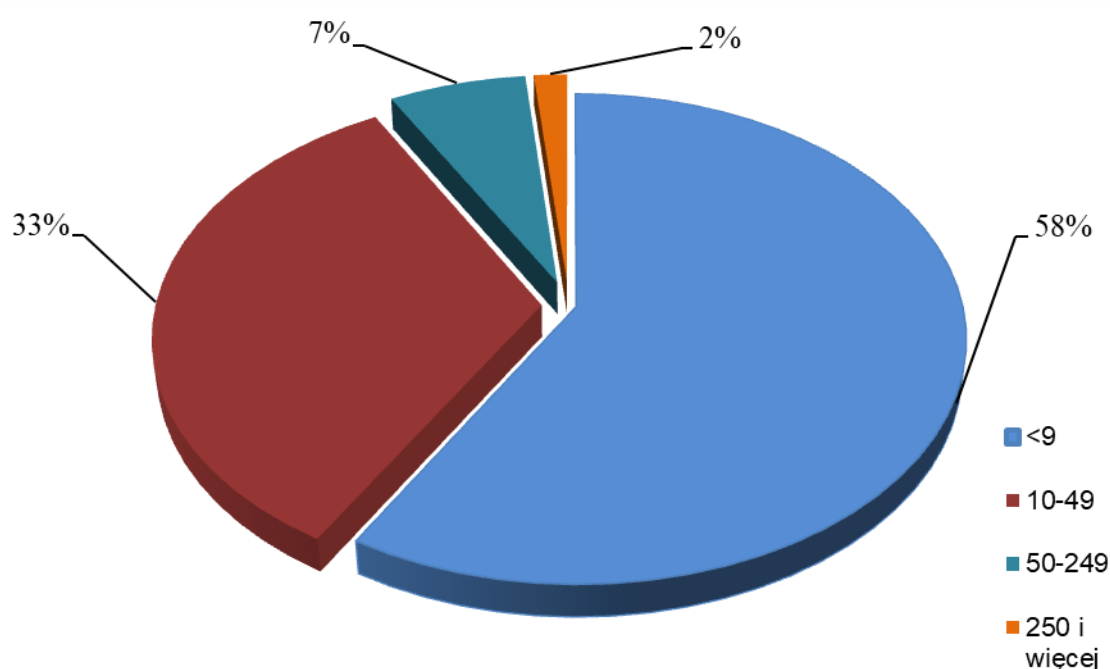
W związku z pandemią COVID-19 dyrektorzy szkół i przedszkoli zwrócili się do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu z 87 wnioskami o wydanie opinii w sprawie całkowitego lub częściowego zawieszenia zajęć, lub zmianę sposobu nauczania ze stacjonarnego na zdalne. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone i zaopiniowane pozytywnie.

VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy

W 2020 roku pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy pozostawały 443 zakłady pracy, w których zatrudnionych było ok. 11599 pracowników. W ewidencji sekcji przeważały zakłady małe zatrudniające do 50 pracowników – 407 zakładów, co stanowiło ok 92 % wszystkich nadzorowanych zakładów. W grupie zakładów dużych zatrudniających powyżej 250 pracowników pozostawało pod nadzorem 7 zakładów pracy.

Rysunek 1. Struktura zatrudnienia w nadzorowanych zakładach pracy

2. Bieżący nadzór nad zakładami pracy

Ogółem w minionym roku przeprowadzono 67 kontroli sanitarnych, którym poddano 65 zakładów pracy zatrudniające łącznie ponad 3,0 tys. pracowników.

Analiza najczęściej identyfikowanych nieprawidłowości wskazuje, że pracodawcy:

- nie wykonują zgodnie z obowiązującą częstotliwością badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- nie zapewniają pomieszczeń socjalnych o wymaganym standardzie oraz nie utrzymują ich w należytej czystości.

Stwierdzone uchybienia w zakresie stosowania substancji i mieszanin niebezpiecznych dotyczyły wprowadzania do obrotu produktu biobójczego bez wymaganych pozwoleń.

Uchybienia w zakresie prowadzenia prac w kontakcie ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi dotyczyły: braku oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy, braku szkolenia okresowego pracowników z uwzględnieniem szkodliwych czynników biologicznych, braku instrukcji stanowiskowej, braku procedury dotyczącej dezynfekcji, pomieszczeń, sprzętu, postępowania z materiałem biologicznym, oznakowania pojemnika na odpady biologiczne.

Narażenie na czynniki szkodliwe w środowisku pracy.

Przekroczenia normatywów higienicznych w 2020 roku stwierdzono w 5 zakładach. W zakładach pozostających pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy w narażeniu na działanie szkodliwych czynników dla zdrowia pracuje ok. 8 % ogółu zatrudnionych, z czego:

- w przekroczeniach NDN (hałas, wibracja, mikroklimat gorący) – 955 osób,
- w przekroczeniach NDS pyłu – 52 osób,
- w przekroczeniach NDS czynników chemicznych – 14 osób.

Część z ww. osób zatrudniona była w warunkach narażenia na więcej niż jeden czynnik szkodliwy.

Największy odsetek pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, gdzie stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych stanowi w naszym powiecie branża produkcji metali.

Celem poprawy warunków pracy wydano 14 decyzji merytorycznych, w których zobowiązano pracodawców do wykonania ogółem 23 nakazów.

Ponadto w ramach nadzoru nad produktami biobójczymi w 2020 roku przeprowadzono kontrolę podmiotu zajmującego się handlem produktami biobójczymi. W trakcie kontroli stwierdzono wprowadzanie do obrotu produktu biobójczego bez wymaganego pozwolenia. Wobec powyższego zakazano jego sprzedaży

3. Nadzór nad środkami zastępczymi

W 2020 r. na terenie powiatu zawierciańskiego nie odnotowano czynnie działających punktów handlu dopalaczami.

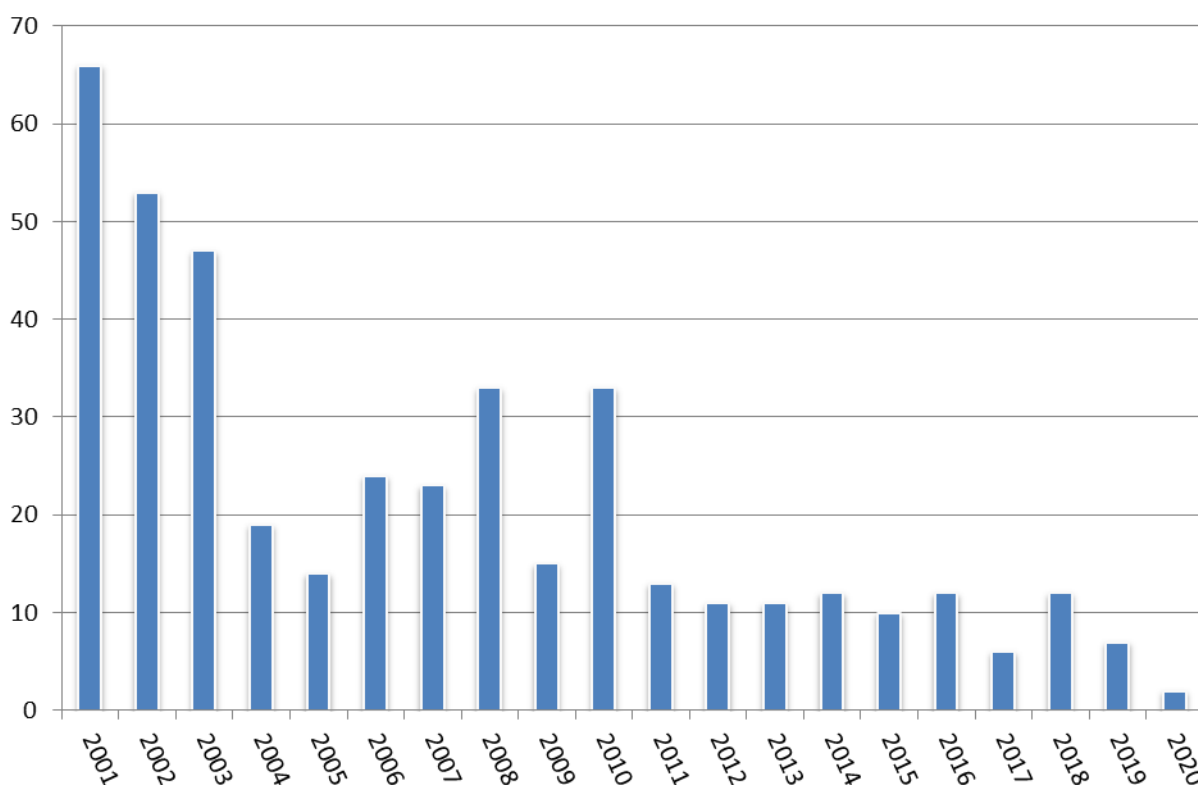
5. Choroby zawodowe, ocena narażenia zawodowego

W 2020 roku otrzymano 11 zgłoszeń podejrzenie choroby zawodowej.

W wyniku przeprowadzonych postępowań administracyjnych wydano 2 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 11 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

W ramach prowadzonych postępowań wyjaśniających mających na celu zebranie materiału dowodowego odnośnie narażenia zawodowego i przebiegu zatrudnienia sporządzono 17 kart ocen narażenia zawodowego. Zrealizowano też 12 wizytacji w ramach postępowań dotyczących chorób zawodowych.

Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2001-2020

Zestawienie. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w powiecie zawierciańskim w latach 2015-2020 wg jednostek chorobowych

Jednostka chorobowa	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1) Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa	-	-	-	-	-	-
2) Gorączka metaliczna	-	-	-	-	-	-
3) Pylice płuc	2	1	-	-	1	-
4) Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	-	1	-	1	1	-
5) Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli	-	-	-	-	-	-

6) Astma oskrzelowa	-	-	-	-	-	-
7) Zewnętrzne pochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	-	1	-	-	-	-
8) Ostre uogólnione reakcje alergiczne	-	-	-	-	-	-
9) Byssinoza	-	-	-	-	-	-
10) Beryloza	-	-	-	-	-	-
11) Choroby płuc wywołane pyłem metali twardych	-	-	-	-	-	-
12) Alergiczny nieżyt nosa	-	-	-	-	-	-
13) Zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	-	-	-	-	-	-
14) Przedziurawienie przegrody nosa	-	-	-	-	-	-
15) Przewlekłe choroby narządu głosu	-	1	2	1	-	-
16) Choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	-	-	-	-	-	-
17) Nowotwory złośliwe	2	-	-	1	-	-
18) Choroby skóry	-	-	-	-	-	-
19) Przewlekłe choroby układu ruchu	-	1	-	-	1	-
20) Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego	4	6	4	5	3	1
21) Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem	1	-	-	2	1	-
22) Zespół wibracyjny	-	-	-	-	-	-
23) Choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-	-	-	-
24) Choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	-	-	-	-	-	-
25) Choroby układu wzrokowego	-	-	-	-	-	-
26) Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	1	1	-	2	-	1
Ogółem:	10	12	6	12	7	2

VII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawował zapobiegawczy nadzór sanitarny polegający w szczególności na:

- uzgadnianiu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- opiniowaniu projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- uzgadnianiu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu planowanych przedsięwzięć pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- wydawaniu opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – również co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- opiniowaniu w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- uzgadnianiu dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych.

Ponadto dokonywano odbiorów przekazywanych do użytkowania obiektów budowlanych i wydawano opinie sanitarne dotyczące zgodności wykonania obiektów i przedsięwzięć z projektem budowlanym.

W wyżej wymienionym zakresie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu w 2020 roku wydano 90 uzgodnień i opinii sanitarnych.

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego miała na celu zapewnienie właściwego stanu higienicznego i zdrowotnego w nowo realizowanych obiektach takich jak:

- obiekty służby zdrowia i obiekty obrotu środkami farmaceutycznymi,

- obiekty handlowo-usługowe, w tym zespoły budynków handlowo-usługowych i sklepy wielkopowierzchniowe,
- obiekty żywnościowe,
- zakłady pracy (obiekty produkcyjne i usługowe) oraz obiekty użyteczności publicznej,
- obiekty infrastruktury technicznej,

a także ochronę zdrowia ludzi, miejsc ich zamieszkania i przebywania przed niekorzystnym oddziaływaniem uciążliwych obiektów przemysłowych i komunalnych oraz dróg.

Począwszy od etapu opiniowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, a także w postępowaniu dotyczącym przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – w wydawanych opiniach i rozstrzygnięciach zawierano i określano warunki dotyczące ochrony powierzchni ziemi, wód powierzchniowych i podziemnych, ochrony powietrza atmosferycznego, zapewnienia ochrony akustycznej i innych mających na celu wyeliminowanie negatywnych oddziaływań i ewentualnych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi oraz warunków ich zamieszkania.

Przy opiniowaniu przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko zwracano uwagę na zasięg potencjalnego oddziaływania przedsięwzięcia w celu wyeliminowania przekroczeń standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący inwestycję ma tytuł prawny.

Jednym z ważniejszych elementów w działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pod kątem wpływu projektowanego sposobu zagospodarowania terenu na takie elementy jak: powietrze, wodę, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, krajobraz, rośliny, zwierzęta oraz ludzi we wzajemnym ich powiązaniu. Podstawą ich uzgodnień są opracowania zawierające analizy i oceny oddziaływania na środowisko tzw. prognozy oddziaływania na środowisko, w tym na zdrowie ludzi.

Mając na uwadze szeroko rozumianą ochronę zdrowia publicznego w przeprowadzanej strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zwracano szczególną uwagę na:

- właściwą gospodarkę wodno-ściekową, w tym zaopatrzenie ludności w wodę do picia o odpowiedniej jakości i ilości,
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów,
- ochronę ludności przed nadmiernym hałasem oraz zanieczyszczeniem powietrza,

- prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań skumulowanych, wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia środowiska przy realizacji postanowień opracowywanego planu.

Ponadto w celu ograniczenia niekorzystnego oddziaływania zabudowy przemysłowej na otoczenie zwracano uwagę na oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów przemysłowych, szczególnie intensywnie wykorzystywanych.

W 2020 roku w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokonano uzgodnień 7 dokumentacji planistycznych (miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) po wcześniejszym uzgodnieniu na wniosek organów zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, sporządzanej do projektowanych planów oraz studiów. Opiniowane dokumenty dotyczyły miasta Zawiercia i Poręby oraz gminy: Ogrodzieniec.

W 1 przypadku wydano uzgodnienie dotyczące odstąpienia przez organ od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (miasto Zawiercie).

Przedłożone do zaopiniowania w roku 2020 dokumenty planistyczne, zarówno studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miast i gmin - miały głównie charakter porządkujący i kodyfikujący ustalenia obowiązujących planów, przy jednoczesnym zwiększaniu powierzchni zabudowy poprzez wskazanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjną. Poszerzanie funkcji terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, wielorodzinną i usługową wiązało się z zapewnieniem odpowiedniej ilości terenów zielonych, przestrzeni publicznych, miejsc parkingowych, a także stworzenia warunków dla rozwoju infrastruktury społecznej, komunikacyjnej i technicznej. Wyznaczanie nowych terenów i poszerzanie terenów już zainwestowanych w stosunku do zapisów obecnie obowiązujących planów wynikało przede wszystkim z konieczności dostosowania polityki przestrzennej miast i gmin do potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców, domagających się zmiany kierunków zagospodarowania terenu w celu prowadzenia działalności usługowej i produkcyjnej, a także rolniczej.

W przesyłanych dokumentach uwzględniane i wskazywane były również priorytety ekologiczne traktowane jako cele nadrzędne w rozwoju gospodarczym zarówno miasta Zawiercie jak i pozostałych jednostek samorządowych. Przyjęte cele były zgodne z założeniami polityki ekologicznej Państwa oraz z celem nadrzędnym określonym

w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do 2024 roku.

Cele długookresowe zakładały między innymi kontynuację działań związanych z poprawą jakości powietrza, ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, ochronę jakości wód podziemnych oraz przywrócenie dobrej jakości wód powierzchniowych.

Przedmiotem m.p.z.p. miasta Zawiercie było przeznaczenie terenów pod tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy mieszkaniowo-usługowej, usług, usług publicznych, usług rekreacyjnych, usług sportu i rekreacji, usług oraz obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, cmentarze, lasy, zalesienia, zieleń dolin rzecznych, zieleń, tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, tereny rolnicze, wód powierzchniowych śródlądowych, infrastruktury technicznej, w tym elektroenergetyki, wodociągów, telekomunikacji, dróg publicznych klasy głównej ruchu przyspieszonego, tereny zabudowy zbiorczej, lokalnej, dojazdowej, dróg wewnętrznych oraz parkingów. Głównym celem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego było stworzenie w formie prawa miejscowego warunków zagospodarowania terenu, które pozwolą maksymalnie podnieść walory przedmiotowego terenu, a jednocześnie usankcjonować ustalenia wynikające ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Głównymi kierunkami rozwoju gminy Poręba zaznaczonymi w studium był rozwój terenów mieszkaniowych w Niwkach i Krawcach wraz z uzupełnieniem struktury mieszkaniowej w pozostałych częściach miasta ze szczególnym uwzględnieniem zabudowy usługowej i mieszkaniowo – usługowej. Dodatkowo ograniczenie rozwoju zabudowy poza obszarami wskazanymi do zabudowy, które określone zostały na etapie analiz uwarunkowań rozwoju gminy. Utworzenie stref działalności gospodarczych powiązanych ze strefą gospodarczą w Zawierciu, ze szczególnym uwzględnieniem istniejącej obwodnicy zachodniej Zawiercia.

Uwzględnienie możliwości rewitalizacji linii kolejowej do transportu pasażerskiego i utworzenia miejsca przesiadkowego – samochód/rower/kolej – w rejonie nowego przystanku kolejowego. Utrzymanie zieleni w korytarzu doliny rzeki Czarna Przemsza oraz rekreacyjne zagospodarowanie obu zbiorników wodnych. Realizacja wyżej wymienionych kierunków rozwojowych następowała będzie w skutek realizacji ustaleń zawartych w studium. Powyższe obszary polityki przestrzennej powiązane są liniowymi elementami, które tworzą również osie kompozycji miasta.

Planowana zmiana kierunków zagospodarowania terenów gminy Ogrodzieniec obejmowała łącznie tereny o powierzchni około 190 ha. Zmiana Studium wynikała z potrzeby poszerzenia obszarów zabudowy mieszkaniowej, zabudowy rekreacji indywidualnej oraz wyprowadzenia nowych terenów inwestycyjnych pod produkcję oraz usługi. Zmiana Studium miała na celu dostosowanie struktury przestrzennej gminy pod kątem funkcjonalności do obecnych uwarunkowań oraz racjonalnego jej przekształcenia, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju oraz podniesienia atrakcyjności gminy dla lokalizacji nowych inwestycji.

Ponadto wydano 3 opinie o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla przedsięwzięć zlokalizowanych na terenach, dla których brak jest planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego. Opinie dotyczyły: przekształcenia istniejącej części budynku przedszkola na salę dydaktyczną wraz z niezbędnymi urządzeniami na działce 2474 położonej w miejscowości Szczekociny, warunki zabudowy dla inwestycji celu publicznego polegającego na gazyfikacji gminy Szczekociny oraz budowy budynku handlowo-usługowego wraz z towarzyszącą infrastrukturą w Porębie.

W 2020 roku na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dokonano 4 uzgodnień przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Uzgadniane przedsięwzięcia to:

- Przetwarzanie odpadów na terenie części działki o nr ew 804/14 przy ul. Kościuszki 208 w Ogrodzieńcu,
- Budowa zakładu produkcji materiałów glebotwórczych i kruszyw w Zawierciu,
- Budowa ocynkowni z zapleczem socjalno-biurowym w Zawierciu przy ul. Podmiejskiej,
- Zbieranie odpadów na działkach o nr ew. 625/15 i 625/41 oraz przetwarzanie odpadów na działce o nr ew. 625/41 w Ogrodzieńcu.

W ramach prowadzonego postępowania na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dotyczącego opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – wydano 2 opinie sanitarne, które nakładały obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

Przesłane wnioski organów dotyczyły:

- 9 opinii sanitarnych dotyczących budowy farm fotowoltaicznych,
- 5 opinii sanitarnych dotyczących budownictwa inwentarskiego (obory),
- budownictwa przemysłowego, w tym inwestycje infrastrukturalne i produkcyjne (modernizacje linii technologicznych),
- skupu magazynowania i przerabiania złomu i surowców wtórnych na terenie gmin powiatu zawierciańskiego,
- rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków,
- budowy ekranu akustycznego przy linii kolejowej,
- budowy budowli piętrzących na cieku wodnym,
- budowy i przebudowy infrastruktury drogowej,
- rozbudowy hali walcowni.

Na ww. etapach postępowania, w ramach prowadzonej oceny, zwracano szczególną uwagę na zapewnienie odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych w miejscu zamieszkania i przebywania ludzi na terenach bezpośrednio sąsiadujących lub będących w strefie oddziaływania przedsięwzięć, w zakresie:

- wyboru optymalnego wariantu realizacji inwestycji i określenia warunków realizacyjnych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- stosowania stref buforowych – pasów zieleni izolującej, oddzielających tereny przemysłowe od terenów chronionych,
- zabezpieczenia ludności przed ewentualnymi uciążliwościami związanymi z emisją hałasu (zakłady przemysłowe i usługowe itp.),
- zabezpieczenia ludności przed wpływem i oddziaływaniem emisji zanieczyszczeń do powietrza przez uciążliwe zakłady poprzez zastosowanie odpowiednich emitorów i urządzeń pochłaniających substancje szkodliwe dla zdrowia (redukcja emisji),
- zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych przebywania ludzi w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi poprzez zastosowanie odpowiednich materiałów i wyrobów budowlanych, a także zapewnienia prawidłowej funkcji oraz odpowiedniego programu pomieszczeń.

Ze strony mieszkańców nie odnotowano żadnego protestu.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 15 kontroli sanitarnych, związanych z uczestnictwem w dopuszczeniu do użytkowania zrealizowanych obiektów budowlanych lub pomieszczeń w obiektach budowlanych. Kontrole obiektów były

przeprowadzane, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zgodność wykonania inwestycji z zatwierdzonym projektem budowlanym oraz pod kątem stosowania materiałów i wyrobów, posiadających stosowne atesty i certyfikaty higieniczne.

Uczestniczono w dopuszczeniu do użytkowania 14 obiektów budowlanych lub pomieszczeń w obiektach budowlanych. Wydano również 7 zaświadczeń o braku sprzeciwu i uwag w sprawie zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym. Zaświadczenia były wydawane w związku z pandemią COVID-19.

Kontrole dotyczyły między innymi:

- pracowni gastronomicznej przy Zespole Szkół,
- gabinetów kosmetycznych,
- budynku przedszkola,
- obiektów żywnościowo-żywnościowych takich jak sklepy, ciastkarnie i lokale gastronomiczne restauracje,
- budynków biurowych,
- budynków i lokali handlowo-usługowych,
- ośrodka wypoczynkowego,
- budynków magazynowo-składowych,
- zakładów produkcyjnych, hal produkcyjnych, produkcyjno-magazynowych, pomieszczeń socjalnych,
- budynków hotelarskich,
- budynku żłobka.

Na etapie uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych prowadzona jest współpraca z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w przypadku obiektów wytwarzających środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego.

Kontrole obiektów przeprowadzane były wspólnie z pracownikami poszczególnych sekcji nadzoru sanitarnego PSSE w Zawierciu. Kopie wydawanych opinii sanitarnych przekazywane były do odpowiedniej sekcji nadzoru, uczestniczącego w odbiorze.

Za wykonanie czynności w związku ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2020 roku zostało wydanych 20 decyzji płatniczych.

W ramach pracy zapobiegawczego nadzoru sanitarnego prowadzona jest stała współpraca z regionalną dyrekcją ochrony środowiska, organami inspekcji weterynaryjnej, nadzoru

budowlanego, organami samorządu terytorialnego. Szczególnie dotyczy to rozpatrywania spraw na etapie sporządzania i uzgadniania dokumentów planistycznych związanych z zagospodarowaniem przestrzennym miast i gmin, uzgadniania uwarunkowań środowiskowych planowanych przedsięwzięć oraz uzgadniania dokumentacji projektowej, zwłaszcza obiektów użyteczności publicznej i infrastrukturalnych, realizowanych przez gminy ze środków pomocowych UE. Współpraca ta jest prawidłowa.

Wszystkie sprawy rozpatrywane i załatwiane przez zapobiegawczy nadzór sanitarny są omawiane i konsultowane w poszczególnych sekcjach nadzoru sanitarnego PSSE.

W trakcie rozpatrywania spraw zwracano szczególną uwagę na przystosowanie obiektów budowlanych i pomieszczeń w zakresie dostępności (pochylnie, windy) i możliwości korzystania (odpowiedniej szerokości drzwi, toalety wyposażone w uchwyty i pochwyt przy przyborach sanitarnych) przez osoby niepełnosprawne.

VIII. Działania w zakresie promocji zdrowia i komunikacji społecznej.

W zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia kierunki działań wynikały z wytycznych Głównego Inspektoratu Sanitarnego, z potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz sytuacji epidemiologicznej. Podejmowane przedsięwzięcia miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych wśród społeczeństwa. Pracownicy oświaty zdrowotnej inicjowali, organizowali, koordynowali programy edukacyjno-zdrowotne oraz akcje prozdrowotne.

W związku z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2 i w jej konsekwencji zamknięciem placówek oświatowych od dnia 14 marca br. realizacja bieżących edycji programów nie była w pełni możliwa.

- „**Trzymaj Formę!**” – współorganizowany przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Stowarzyszenie „Polska Federacja Producentów Żywności”. Patronat honorowy nad programem objął Starosta Zawierciański. Program adresowany jest do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych.

Celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami i środowiskiem lokalnym, opracowują najlepsze i najciekawsze metody propagowania zasad zdrowego stylu życia zarówno w szkole jak i w rodzinie. W roku szkolnym 2019/2020 do programu przystąpili uczniowie z 33 szkół.

- „**Klub zdrowego przedszkolaka**” - głównym celem projektu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci poprzez propagowanie zdrowego stylu życia w placówkach przedszkolnych. Działania kierowane są do przedszkolaków i mają na celu wzbogacenie wiedzy dzieci z dziedziny zdrowia, wykształcenie u nich postawy prozdrowotnej, nabycie określonych umiejętności oraz przyswojenie prawidłowych przyzwyczajeń i nawyków higieniczno-zdrowotnych.

Zajęcia edukacyjne poruszają następujące zagadnienia:

- prawidłowe odżywianie – ph.. „Żywienie na wagę zdrowia”
- aktywność fizyczna
- higiena rąk/profilaktyka chorób zakaźnych – ph. „ Szkoła czystych rąk”
- promieniowanie słoneczne – ph. „Brązowo, ale czy zdrowo?”

- w Szkole Podstawowej im. ks. St. Joniaka w Niegowonicach w oddziałach przedszkolnych przeprowadzono działania edukacyjne, które miały na celu wzbogacenie wiedzy dzieci z dziedziny zdrowia, wykształcenie u nich postawy prozdrowotnej, nabycie określonych umiejętności oraz przyswojenie prawidłowych przyzwyczajzeń i nawyków higieniczno-zdrowotnych.

Zajęcia dla dzieci prowadzone były przez nauczycieli przedszkolnych i poruszały następujące zagadnienia:

- prawidłowe odżywianie,
- aktywność fizyczna,
- higiena rąk/profilaktyka chorób zakaźnych/promocja szczepień - ph., „Szkoła czystych rąk”,
- promieniowanie słoneczne - ph., „Brązowo, ale czy zdrowo?”

W ramach projektu kontynuowana jest akcja ph. „Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana”. Treść bajki, opowiadającej o przygodach pluszowego niedźwiadka mieszkającego w przychodni, ma ułatwić dzieciom zrozumienie znaczenia szczepień ochronnych dla ich zdrowia i złagodzić ewentualne obawy związane z wykonywaniem szczepienia.

- w dniu 09.01.2020 r. w Publicznym Przedszkolu Nr 1 im. Jana Brzechwy w Łazach odbyła się akcja prozdrowotna. Nauczyciele prowadzili zajęcia w różnych grupach wiekowych ph. „Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana”. Dzieci wysłuchały bajki, zadawały wiele pytań oraz chętnie podzieliły się swoimi doświadczeniami z punktów szczepień. Uczestniczyły również w zajęciach prawidłowej higieny mycia rąk. Każde dziecko otrzymało znaczek z dzielnym niedźwiadkiem Szczepanem.

- w dniach 05.03. - 10.03.2020 r. w Przedszkolu Nr 5 w Zawierciu odbyła się akcja profilaktyczna. Dzieci poznały przygody niedźwiadka Szczepana opisane w bajce I. Filc-Redlińskiej. Zajęcia były prowadzone w różnych grupach wiekowych. W roku szkolnym 2019/2020 do programu przystąpiło 27 placówek, ogółem zadania realizowało 1840 osób: dzieci przedszkolne, kadra pedagogiczna, rodzice, opiekunowie.

- **Przedszkolna edukacja antytytoniowa „Czyste Powietrze Wokół Nas”**. Program ma charakter profilaktyczny i dostosowany jest do możliwości psychofizycznych dzieci 5 i 6 letnich.

Celem głównym programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń. W ramach programu w Szkole Podstawowej im. ks. St. Joniaka w Niegowonicach w oddziałach przedszkolnych przeprowadzono działania edukacyjne, które miały na celu:

- zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń,
- zwiększenie wiedzy na temat skutków palenia papierosów,
- wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych źródeł dymów.

Zajęcia miały charakter warsztatowy. Ta forma dostarcza dzieciom najwięcej okazji do uczenia się przez doświadczenie i zgodnie z zasadami nowoczesnej edukacji zdrowotnej akcentuje aktywny udział dzieci w procesie uczenia się. Poza ciekawą wycieczką, podczas której mogli zaobserwować, co i jak dymi, omówili tak ważną kwestię, jak wpływ dymu nikotynowego na zdrowie człowieka.

W roku szkolnym 2019/2020 do programu przystąpiło 27 placówek, ogółem zadania realizowało 1840 osób: dzieci przedszkolne, kadra pedagogiczna, rodzice, opiekunowie

• **Program ekologiczny dla przedszkoli pt. „Skąd się biorą produkty ekologiczne”**. Program powstał w porozumieniu pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, a Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dedykowany jest dzieciom przedszkolnym w wieku 5-6 lat, rodzicom i opiekunom oraz nauczycielom wychowania przedszkolnego. Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Główne założenie programu to: zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia, zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych. W roku szkolnym 2019/2020 do programu przystąpiło 10 placówek, ogółem zadania realizowało 260 osób: dzieci przedszkolne, kadra pedagogiczna, rodzice, opiekunowie.

- **„Bieg po zdrowie” - program antytytoniowej edukacji zdrowotnej.**

Głównym celem działań edukacyjnych jest opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Program jest skierowany do uczniów klas IV szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9 – 10 lat). W roku szkolnym 2019/2020 program realizowało 950 osób w 28 szkołach.

- **„Smak życia, czyli debata o dopalaczach” – program profilaktyki**

uniwersalnej skierowany do uczniów klas VII, VIII szkół podstawowych, nauczycieli, rodziców i opiekunów. Cel interwencji to profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku dzieci i młodzieży; dostarczenie młodym ludziom w wieku 13-15 lat podstawowych informacji o kontekście używania tzw. dopalaczy i o samych „dopalaczach” w celu zwiększenia ostrożności uczestników i zmniejszania ich podatności na kontakty z tymi produktami; zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy. W roku szkolnym 2019/2020 program realizowało 1200 osób w 45 szkołach.

Programy skierowane do uczniów szkół ponadpodstawowych

- **„Podstępne WZW”– celem programu jest upowszechnienie wśród**

młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C; przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HAV, HBV i HCV; uświadomienie zagrożeń wynikających z zakażenia i zasad profilaktyki w tym zakresie. W roku szkolnym 2019/2020 program realizowało 740 osób w 19 szkołach.

- **„Ars, czyli jak dbać o miłość?” realizowany w ramach projektu KIK/68 –**

celem programu jest dotarcie z przekazem edukacyjnym do uczniów szkół ponadpodstawowych i ograniczenie skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, tytoniu i narkotyków). Program został objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej. Realizacja programu

w szkołach ponadpodstawowych przebiegała po raz szósty. W roku szkolnym 2019/2020 program realizowało 800 osób w 19 szkołach.

- Program i kampania w zakresie profilaktyki wczesnego wykrywania zachorowań na czerniaka „Znamie! Znam je?” – celem programu jest budowanie wśród młodzieży świadomości w zakresie profilaktyki czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw, upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry. W roku szkolnym 2019/2020 program realizowało 740 osób w 19 szkołach.

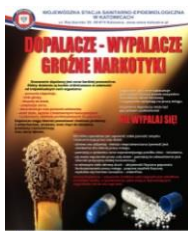
- **„Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS”**. Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV. Zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. W związku z przypadającym w dniach 20-27 listopada 2020 r. Europejskim Tygodniem Testowania w kierunku HIV przesłano do urzędów, zakładów opieki zdrowotnej, szkół ponadpodstawowych, prasy lokalnej pisma informujące i materiały Krajowego Centrum ds. AIDS celem zamieszczenia na stronach internetowych i w mediach społecznościowych. Działania realizowano wśród 99 podmiotów: samorządy i instytucje lokalne, zakłady nauczania, opieki zdrowotnej, obiekty wypoczynku młodzieży, apteki, biblioteki, biura podróży, ośrodki pomocy społecznej. Edukacją objęto 10400 osób.

- **KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”** – Jego celem jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym (15 - 49 lat). W ramach projektu prowadzona jest kampania społeczna **„Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”**. Celem kampanii jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania. W dniu 05.03.2020 r. w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach Filia w Zawierciu odbyło się seminarium p. h. Stop Uzależnieniom! Pracownicy Oświaty Zdrowotnej przedstawili wykład pt. „Profilaktyka i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu środków psychoaktywnych w środowisku lokalnym” oraz „Profilaktyka uzależnień od tytoniu i e-papierosów”. W programie seminarium znalazły się również

wystąpienia przedstawicieli Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i Poradni Leczenia Uzależnień Alkoholowych i Współuzależnienia. W spotkaniu wzięli udział nauczyciele szkół podstawowych i ponadpodstawowych z Zawiercia.

Zorganizowano ekspozycję materiałów informacyjno – edukacyjnych. W powiecie zawierciańskim uczestniczyło 6300 osób w 95 podmiotach.

- **Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych wśród młodzieży „Dopalacze – Wypalacze groźne narkotyki”** – celem akcji jest zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy. Realizowana jest w ośrodkach wypoczynku letniego i zimowego oraz w szkołach w trakcie trwania roku szkolnego, a odbiorcami działań jest kadra pedagogiczna, uczniowie szkół oraz ich rodzice i opiekunowie, osoby dorosłe w wieku 18-35 lat, ogół społeczeństwa. W 2020 r. objęto działaniami edukacyjnymi młodzież, uczestników, organizatorów i opiekunów wypoczynku zimowego i letniego. Prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych.

- w dniu 28.01.2020 r. pracownicy Oświaty Zdrowotnej zorganizowali akcję profilaktyczną p.t. „Profilaktyka uzależnień” skierowaną do uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Zawierciu. Podczas wykładu i prezentacji multimedialnej omówiono profilaktykę uzależnień, profilaktykę problemów behawioralnych oraz zagrożenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych. Profilaktyka uzależnień ma na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane. *Profilaktyka uzależnień* oznacza świadome działanie nastawione na jednostki lub grupy społeczne mające na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie różnorodnym problemom z tym związanym zanim one wystąpią. Uczestnicy spotkania otrzymali materiały informacyjno - edukacyjne: ulotki, broszury, plakaty. W 2020 r. działaniami edukacyjnymi objęto 4921 osób w 102 podmiotach.

- **Promocja szczepień ochronnych, w tym kampania społeczna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia” realizowana w ramach Projektu Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego „Zdrowe dziecko – zdrowy dorosły – zdrowa rodzina”, „Europejski Tydzień Szczepień”** - akcja promująca wykonywanie szczepień ochronnych, skierowana do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci w wieku 0-3 oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczelni wyższych, osób starszych, osób podróżujących. Ma na celu podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych. Prowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych w zakładach opieki zdrowotnej, bibliotekach, obiektach wypoczynku letniego i zimowego, aptekach. Edukacją objęto 5660 osób w 94 podmiotach.

- **Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas wypoczynku zimowego i letniego: „Bezpieczne Ferie 2020” i „Bezpieczne Wakacje 2020”**. Grupą docelową są organizatorzy i uczestnicy wypoczynku. Celem akcji jest stworzenie bezpiecznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie województwa śląskiego poprzez prowadzenie działalności informacyjno - edukacyjnej, zwłaszcza w zakresie bezpiecznych zachowań zdrowotnych. Podczas akcji profilaktycznych prowadzono pogadanki, prelekcje, rozmowy indywidualne, warsztaty dydaktyczne, udzielano porad w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych, przestrzegania codziennych nawyków higienicznych, racjonalnego stosowania antybiotyków, profilaktyki uzależnień od tytoniu, kształtowania zachowań prozdrowotnych. Promowano wykonywanie szczepień ochronnych, propagowano styl życia oparty na zbilansowanej diecie i aktywności fizycznej, omawiano zasady zapobiegawcze, które wpływają na ograniczenie ryzyka zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2 Wyeksponowano i przekazano materiały informacyjno – edukacyjne (ulotki, broszury, zakładki, plakaty). Pracownicy Oświaty Zdrowotnej prowadzili edukację prozdrowotną w następujących obiektach:

- w dniach 13.01. i 21.01.2020 r. w Świetlicy Środowiskowej MOPS Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny i w Szkole Podstawowej Nr 5 w Zawierciu,
- w lipcu i sierpniu 2020 r. w obiektach hotelowych, harcerskich bazach obozowych w Żelazku, Kroczycach, Hucisku, Podlesicach, Lgotce, Udorzu, Przyłubsku, Kostkowicach, Morsku, Rzędkowicach oraz w Zawierciu.

Do kadry opiekunów i grupy uczestników wycieczki w wieku 13-18 lat skierowano działania edukacyjne dotyczące profilaktyki uzależnień i przeciwdziałaniu rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży. Zwracano uwagę na problemy zdrowotne i społeczne wynikające z korzystania z dopalaczy, palenia (czynnego i biernego) tytoniu oraz używania e-papierosów. Edukacją objęto 6661 osób w 102 podmiotach.

• **Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym chorób odzwierzęcych** - gruźlica, meningokoki, wirusowe zapalenia wątroby A,B,C, kleszczowe zapalenie mózgu i inne:

- profilaktyka chorób odkleszczowych. Celem akcji jest edukacja w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze, dostarczenie wiedzy na temat boreliozy oraz kleszczowego zapalenia mózgu.
- profilaktyka wirusowego zapalenia wątroby typu A

Działaniami prozdrowotnymi w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych objęto 4700 osób w 98 podmiotach.

• Profilaktyka nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV „**Brązowo, ale czy zdrowo?**”. Celem interwencji jest kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego, jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży. Prowadzono dystrybucję materiałów oświatowych, eksponowano plakaty, ulotki. Edukacją objęto 3098 osób w 97 podmiotach.

• Profilaktyka stosowania antybiotyków: **Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach, Światowy Dzień Walki z Antybiotykami**. Obchody Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w ramach programu zdrowotnego Ministra Zdrowia pod nazwą „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków” mają na celu zwrócenie uwagi społeczeństwa na problemy antybiotykoodporności oraz nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków. Promowanie wiedzy w zakresie racjonalnego stosowania antybiotyków. Działaniami edukacyjnymi objęto 5000 osób w 95 podmiotach.

- **Profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia** wpisuje się w politykę zdrowotną państwa zmierzającą do zmniejszenia używania wyrobów tytoniowych poprzez wszelkiego rodzaju działania w zakresie promocji zdrowia ukierunkowane na przeciwdziałanie paleniu tytoniu, marginalizacji zjawiska palenia tytoniu oraz głębokich przemian w świadomości zdrowotnej społeczeństwa. Działaniami edukacyjnymi objęto 5000 osób w 95 podmiotach.

- **Profilaktyka zatruc grzybami** - na stronie internetowej PSSE w Zawierciu zamieszczano ulotkę informującą o „**Podstawowych zasadach bezpiecznego grzybobrania**”. Prowadzono dystrybucję ulotek, odbyły się pogadanki w 88 podmiotach, zadaniem objęto 3557 osób.

- **Profilaktyka grypy** - podczas akcji profilaktycznych przekazywano wiedzę dotyczącą profilaktyki zachorowań na gripę: odbyły się pogadanki, przekazano materiały informacyjno – edukacyjne. Edukacją objęto 5200 osób w 25 podmiotach.

- **Profilaktyka wszawicy** - prowadzono narady z partnerami, dystrybucję materiałów informacyjno - edukacyjnych: ulotki, plakat. Do zakładów nauczania i wychowania przekazano broszurę "Pedikuloza, czyli co Twoje dziecko może mieć na głowie". Podczas akcji profilaktycznych odbyły się prelekcje w 102 podmiotach, zadaniem objęto 8900 osób.

- **„Lekki tornister” działania edukacyjne w ramach profilaktyki wad postawy.** Celem interwencji jest podniesienie poziomu wiedzy dzieci, rodziców i opiekunów na temat profilaktyki chorób układu ruchu, zwrócenie uwagi na wciąż istniejący problem przeciążonych plecaków i tornistrów uczniów, dbanie o właściwą postawę ciała.

W dniu 12.02.2020 r. w Szkole Podstawowej w Żarnowcu prowadzono edukację zdrowotną skierowaną do uczniów klas I - III, kadry pedagogicznej, przekazano materiały informacyjno – edukacyjne. Edukacją objęto 187 osób w 6 podmiotach.

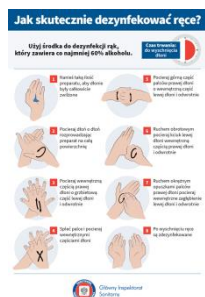
- **Akcja informacyjno-edukacyjna ph. "Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny".**

Akcja została stworzona w związku z aktualną sytuacją epidemiologiczną w woj. śląskim - wysokim wskaźnikiem zakażeń społeczności lokalnej wirusem SARS-CoV-2. Akcja ma na celu przypomnienie społeczeństwu, jak ważne jest przestrzeganie podstawowych zasad higieny i bezpieczeństwa w ograniczaniu rozprzestrzeniania się zakażeń

wirusem SARS- CoV-2

- od sierpnia do grudnia 2020 r. pracownicy Oświaty Zdrowotnej, Sekcji Higieny Pracy, Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotu Użytku, Higieny Komunalnej i Środowiska, Higieny Dzieci i Młodzieży, Nadzoru Zapobiegawczego wspólnie z funkcjonariuszami Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu przeprowadzili akcje informacyjne na terenie powiatu zawierciańskiego. Wręczano ulotki, które mają przypominać o obowiązku zasłaniania ust i nosa w miejscach użyteczności publicznej, zachowaniu odległości od innych osób oraz prawidłowej higienie rąk.

- w dniu 18.08.2020 r. zamieszczono informacje w mediach społecznościowych i na stronach internetowych PSSE, przesłano pisma informujące do samorządów lokalnych, przedszkoli, szkół podstawowych, ponadpodstawowych i prasy lokalnej, zorganizowano punkt informacyjno-edukacyjny. W 2020 r. prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych w 923 obiektach. Edukacją objęto ogółem 14800 osób.

- **Akcja informacyjno-edukacyjna - „Jak skutecznie myć ręce”**

W dniach 02 - 13.03.2020 r. pracownicy Oświaty Zdrowotnej prowadzili pogadanki na temat skutecznego mycia rąk. Przypominano o częstym myciu rąk, dezynfekowaniu płynami/żelami na bazie alkoholu, stosowaniu zasady ochrony podczas kichania i kaszlu. Prowadzono pogadanki

w następujących zakładach nauczania i wychowania:

- Przedszkolu Nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, Akademii Malucha w Zawierciu,
- Szkole Podstawowej Nr 3, 8 w Zawierciu, Szczekocinach, Chlinie,
- Przedszkolu i Szkole Podstawowej w Żarnowcu, Filia w Małoszycach.

Prowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych do następujących instytucji/ organizacji: zakłady opieki zdrowotnej, apteki, biblioteki, biura podróży, ośrodki pomocy społecznej, Poczta Polska, drogerii, sklepów zielarsko-medycznych, cukierni, zakładów optycznych, fryzjersko-kosmetycznych.

Programy edukacyjne koordynowane w roku szkolnym 2019/2020 przez PSSE w Zawierciu realizowane były przez uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych i dzieci przedszkolne. W zadaniach programowych uczestniczyli również ich rodzice i opiekunowie. Adresaci akcji profilaktycznych, kampanii to dzieci przedszkolne, młodzież, osoby dorosłe.